

Ne vegyen szivattyút, fecskendőt

mielőtt ajánlatot nem kér a
Közp. Szivattyú és Gépforgalmi Vállalat-tól
Bpest, VI., Csengeri-u. 39. * Telefon 47-52.
Elsősorú honi gyártmány. Olcsó árak.
A Bpesti Szivattyú és Gépgyár R.-T. gyárt. főelárusítótelepe.

A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamarától
fenn tartott nyíltan ok. három évfolyamu
Női Felső Kereskedelmi Iskola
Pozsonyban. Érettségi vizsga. Állás-
közvetítés. Intenzív.
Értesítést kívánatra küld AZ IGAZGATÓSÁG.

POMPÁS FESŐ
MODERN MŰTEREM
előkeri külön bejáróval, északi-, oldal- és
felső-világítással, oszlopos mellékeremmel
és szalonnal: fényképezési laboratóriummal
és nagyító-készülékkel. **azonnal kiadó.**
Újpest, Vasut-utca 69. szám alatt.
Közvetlenül a vasúti és villamos állomásnál.

Fontos hölgyeknek!!

Kellett-e legújabb szerkezeti hűsítő
hygienikus és kosmetikai sikerrel felülmúlhatat-
lanok! Tamaszt nyújt és egyszerűen kellemes
nyomással feszít a hűsítő. Kiküldön
simul a testhez, nem alkalmas, nem csúszk.
főképpen lak az egész szervezetre! Áldozás a
viselés gyors és békés, hamutól
után, viselés állapotban és szülés után, leg-
hasznosabb csinos karcsú alakot formál. **Üldöz-
sár! Gumihariganyak varrás nélkül,**
egyszerű, kellemes nyomás! görcsös, dagadt
láb, ízületi csúsz és egyéb lábajok ellen.
Képesárjegyzéket ingyen és bérmentve küld.
hygienikus különlegeség gyára.
KELETI J. Bpest, IV., Koronaherceg-u. 17.
Alapítástott 1878. Telefon 18-76.

Margit-crème

a főrangú hölgyek kedvenc szépség szerze, az egész
világon el van terjedve. Páratlan hatása, szerencsés
összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és ki-
váló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.
Mivel a Margit-crème utánozzák és hamisítják, tessék
eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak
ilyen készítményről vállal a készítő mindennemű
felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsírtalan,
vegyszeres, készítmény, amely a kűtföldön általános
felhasználást keltett. **Ára: 1 K. Margit-szappan 70 fill.**
Margit-póder 1 kor. 20 fillér.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszer-, illatszert- és drogon-üzletben.

228. számú brosúra ingyen. A legtartósabb fedőanyag a ciment tetőcserép

homok és cementből, mely legju-
tányosabban a Dr. Gaspary-féle
gépeken készült.

A jövedelmező homokértékesítéshez
szükséges összes gépeket és formákat
falitáglák, ürtömbök padlólapok csövek
lépcsőfokok, vályuk előállítására készít

Dr. Gaspary & Co.
Markranstätt. Leipzig mellett.
Különleges gépgyár. Kérjük gyárunkat meglátogatni.

Valódi Brünni Szövetek

1911. évi tavaszi és nyári idény.

Egy vég 3.10 méter

hosszu teljes uri öl-

gondó (kabát, nadrág, mellény) ára csak

1 vég, fekete szalon öltönynek K 20.- felöltőszövetek,
turistaloden, szelvényknimmgaruk stb. stb. szállít
gyári árban a szolidnak ismert

posztógyári raktár
Siegel-Imhof, Brunn.

Minták ingyen és bérmentve.

A magánvevők előnyei szöveteket közvetlen Siegel-
Imhof cégénél a gyártás helyén vásárolni, felette
nagyok. — Kolosszális árforgalom következtében
mindenkor legnagyobb választék egész friss szöve-
tekben. — Legelőcsőbb szabott árak. A legkisebb meg-
rendelés is teljesen mintá szerinti és legelőzke-
nyebben lesz eszközölve.

A Budai Szt. Lukácsfürdő

«Nagyszálló-jódjában» és «Thermal»-száló-
dójában szoba teljes ellátással naponként
10 koronától feljebb. Minden szoba kilátás-
sal a Dunára. Kénes iszapfürdők és iszap-
borogatások. — Fürdőismeretést díjmen-
tesen küld Szt. Lukácsfürdő részv. társ.

HALL-fürdő. Felső-Ausztria.

Elsőrangú jódbrómfürdő. Európa
legrégibb és leggyógyhatásosabb
jódforrása. Idény: május 1-től ok-
tóber 1-ig. Felvilágosítást és prospe-
ktust küld az állami gyógy-
telepek igazgatója. Bad-Hall
telepeik igazgatója. Bad-Hall

Dr. Gerstel sanatóriuma télen is nyitva van.

VASÁRNAPI UJSÁG

25. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 18.

Szerkesztőség iroda: IV. Beátnoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona. negyedévenként 1 koronával
Negyedévre — 5 korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEI.

MULT NAPOKBAN lezajlott olimpiai nemzet-
közi konferencia tagjainak itt tartózkodásuk
alatt volt alkalmuk megismerni a
rég magyar dicsőséges idők kegyetes kezek
által megőrzött műkincseit, melyeket a nagy
közönség alig-alig ismer. Gróf Andrássy Géza, a
magyar olimpiai bizottság elnöke a kongresszus
utolsó napjainak egyik délutánján Eszterházy-

utezai palotájában theára látta vendégeit a
a nemzetközi bizottság delegáltjait s egyben
sorra mutogatta nekik azokat a képeket és
egyéb műkincseket, a melyeknek legnagyobb
részét edesatyja, Manó, a «vasgróf», a kiváló
archeológus ritka műizléssel és fáradságos után-
járással még az ötvenes évek végén egyes
kihalt erdélyi fejedelmi és főúri családok örö-
köseitől megszerezte. A magyar műkincsek idő-
közben az osztrák főnemesség egyik legrégibb
családjának leszármazója, Mária Terézia csá-

szárnó hírneves kancellárjának, Kaunitz Ven-
czel grófnak Napoleon-ereklyéivel és más me-
sés értékű családi, nagybörbész aranyservicek-
kel és csodás épségben maradt, ugyancsak nagy-
értékű gobelinekkel is szaporodtak. Ezek rész-
ben egykor a Mária Terézia és I. Napoleon
császár által huzamosabb ideig lakott auster-
litzi kastély termeit díszítették azelőtt. Vannak
köztük a harmincéves háborúban szereplő Wal-
lenstein hadvezértől származó ereklyék is, a kinek
egyetlen leánya gróf Kaunitzhoz ment férjhez.

Piros arcz, Piros orr, Piros kéz

sohasem volt divatban és minden nő és férfi igyekszik ezektől a csunya bőrbántal-
maktól a szeplő és pattanással együtt megszabadulni a legrövidebb idő alatt. :: ::

8 nap teljesen elegendő, hogy vörös arcza, vörös orra, vörös keze hófehér, tiszta
és finom legyen. Csakis a híres bőrpoló szerekhez:

Diana krém-, Diana szappan-

hoz kell fordulni, akkor nem lesz többé piros orra, piros keze, piros arczbőre.

Több mint egy millió köszönő levél igazolja a fenti körülményt.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan;
amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-
színű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill. Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill. Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsas, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópóttával utánvételt eszközöltetik.)

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — SZALON RÉGI MESTEREK FESTMÉNYEIVEL.

A palota üvegezett lépcsőházába lépve, több kiváló olasz mester szobrai kötik le figyelmünket, majd az ablakokat takaró nagyértékű régi gobelinek ragadják meg érdeklődésünket. Átlépve innét az előszobába, a Mária Terézia királyné által használt barokk-stílus gobelines butorgarnitúra áll előttünk. A terem falaiiban üvegszekerények tárnak elénk, bennük látjuk Hollós Mátyás király ezüstenyergét, valamint II. Rákóczi Ferenc, a Bocskay és Báthory fejedelmi családok őseinek arany és ezüst-veregetű csótáros paripaföltszereléseit. Ugyanitt van elhelyezve II. Rákóczi Ferenc fejedelem udvari festőinek, Kupeczkyné és Mányokiné négy darab eredeti festménye, köztük a költő Zrínyi olajfestési képe.

A következő nagy terem a felsővilágítású ebédlő, melynek falait tölgyfaallványok övezik körül, rajtuk nem kevesebb, mint százöt darab vert arany-, ezüstkupa és serleg sorakozik, kezdve Nagy Lajos korától, egytől-egyig a régi híres magyar ötvösművészet remeke. E kincseket érő csodás serlegek és kupák közé van állítva Bebek Ferenc várúrnak, az Andrássy-család egyik anyai ágon való ősenek ezüsthöz készült sisakja, a kinek elődje Gömörben egymásután hét várat építtetett és a kinek Krasznahorkaváralján saját pénzverő-műhelye volt. Itt találjuk a palota urnójának életnagyságú olajfestésű arcképét, a mely Benecúr Gyula művészi ecsetje alól került ki. A fal mellett ma már ritkaság számba menő ó-bécsi porcellánedényt látnak, a falakon pedig több németalföldi csendéletet ábrázoló értékes olajfestmény sorakozik.

Az ebédlőtől balra nyílik a palota írószobája, melynek falait az austerlitz-i kastélyból származó tíz darab Hamilton-féle lovaskép, valamint a Canaletto olasz mestertől származó, Bécsnek a XVIII. századból való látképe díszíti, rajta a Kauniz-palotával. A képek alatt az Andrássy-nemzetség őseinek fringái, diszkardjai, drágaköves pisztolyai vannak, köztük Kun László király zsidó feliratú kardja, valamint báró Andrássy István kurucz generális kardja.

Az írószobából a pipázó-szobába lépünk, hol mesés értékű eredeti olajfestmények, gyűrű- és aranyfűz-gyűjtemények ragadnak bennünket bálmulatra. Van több kép Rubenstől, Van Dyktól, Kupeczkyné, Mányoki, Tizian, Veronese és Munkácsy több ismeretlen képe itt pompázik. Üvegburkolat alatt négyféle, díszmagyar ruhára való gyönyörű ékszer részben a kihalt *Drugeth-, Széchy-, Monoki- és Scrdy-* nemzetség őseitől. Amott hét darab ezüst buzogány hever, köztük II. Rákóczi Ferencé, ugyancsak ennek citromfából készült tábornagy vezénylő botja, a mely rokonság révén került a család birtokába. Ugyanis Lorántffy Zsuzsánnának, Rákóczi György feleségének anyja: báró Andrássy Zsuzsa volt. Páratlan gróf Andrássy Manó gyűrűgyűjteménye, a melyben van 20 történelmi, 150 XVI—XVII. századbéli különféle ékű s 30 válogatott gyűrű, köztük Izabella királynénak, Báthory Istvánnak stb. gyűrűi. Római régiségek közt ott vannak a Bachus tiszteletére emelt oltár eszközei és egy 1848-ban talált arany csákány, mely 250 darab 20 koronás aranyat nyom. Van továbbá 87 darab értékes görög és római gemma és sculptura. Mindezeket hatalmas páncél- szekerényekben őrzik.

A pipázó-szobából a grófné szalonjába lépünk, hol az austerlitz-i kastély Napoleon-szobájának gobelinjei függnek. Ugyanitt két eredeti igen régi japán remekművű ékszertartót látunk, melyek a prágai Kauniz-kastélyból kerültek ide. A terem pazar ékessége a velen-csei csillár.

Érdekes a palota urának úgynevezett kis festőterme, melynek falait értékes gobelinek borítják. A falakon természet után készült, magától a palota urától származó festmények, a melyek nem közönséges tehetségről tesznek tanúságot. Itt van Ottó főherceg és Rudolf trónörökös sajátkezű festménye, melyeket a főhercegek halála után a hozzátartozók ajánlkozottak a palota urának barátságuk jeléül. Itt vannak fölhalmozva azok az értékes tiszteletdíjak, a melyeket a palota ura yacht- és póloversenyeken a külföldön szerzett az általa vezetett magyar csapatokkal.

Markó Miklós.

ÉBREDÉS — ELALVÁS.

Jön a napsugár a zöld erdőbe
Harmatos reggel,
Ébred az erdő galyzngással,
Madár sereggel.
Fű alatt siklanak,
Egész nap játszanak
Levelek, törzseken,
Mohán, virágokon
Folyton szétáradó,
Folyton beözönlő
Remegő, reszkető,
Rezgő, megrebbenő
Napsugarak.

Reggelből dél lesz, délután a délből,
Napsugár szállak
Erdő mélyéből, sűrűjéből
Mind vissza szállnak.
Lassan, egyenként kúsznak vissza
A kékes éjbe,
Kékes-hamvas lesz, idegen lesz
Az erdő mélye.
Mint előbb által járta
Hő napsugár,
Átjárja, elborítja,
Előnti, előzömlí.
Kékes homály.

Czobél Minka.

AZ ÉN NYARAM UTÁN.

Hadd mondok még egy bús istenhozzádót,
Utánad, én eliramló nyaram.
Már nem csavargom össze a világot
Bolygóként egyedül és társtalan.

Szebben ragyogott rám az eged kékje,
S nem csábítottak távoli hegyek.
És napod langyos, augusztusi fénye
Tánczolt a kertes kis tanyám felett.

Záporosók és viharok nem értek,
S nem kergettek a szeles éjszakák,
Csak ablakomon át ha fűtűrészek,
Hallgattam el a szél kaján dalát.

És szemeim megnyíltak, többet láttak,
És szívem vídamban zakatolt,
És jobban örültem az orgonáknak,
És körülöttem minden csak dalolt.

A tavalyi redők mind elsímultak,
Az arcomon, a barna arcomon,
S a bánat csillagjai ó nem hulltak
Bús szemeimből úgy éjfélkoron.

A hajnalok csókokkal költögettek
S így altattak el az alkonyatok
És rózsafátyolt vontak szemeimre
A sugaras, a nyári nappalok.

Isten veled, nyaram, teljesülésem,
Hozzám már úgy sem térsz meg, ég veled.
Veled száll minden nagy gyönyörűségem,
Mit föl nem ér álom, se képzelet!

Peterdi Andor.

PAMINÓ.

(Folytatás.)

Elbeszélés. — Irta Zsoldos László.

II. FEJEZET.

— Micsoda lány! — ez volt első szava a mesternek, a mikor másnap nagyot nyújtózkodva az ágyon, kinyitotta a szemét. Odakint delet harangoztak.

— Tizenkét óra, — ásitott egyet, s olyan mozdulatot tett, a melyiknek a kezdetéről arra lehetne következtetni, hogy menten kiugrik a nyoszolyáról, de a vége már csak a gyűrött vankosba stípusztetett bele a bal könyökét. A kinek lefeküdni nehéz, annak felkelni is nehéz: már pedig Fidélinek az Angelával végigtánczolt éjszaka után sokáig nem jött a sze-

mére az álom. Most még egy görcsöt ásitva, lassan nyúlt a jobbkezevel az éjjeliszekrényen heverő cigarettás-szelencze után, s rendíthetetlen nyugalommal könyöklöve tovább a pár-nán, némi ügyvel-bajjal rágyújtott.

— Micsoda lány!

Az orra előtt felkunkorodott a szoba mennyezete felé az első füstszalag, s kékes-szürkőn tekergődzött a feje fölött a szellőzetlen levegőben. A szobrász rajtuk felejtette a szemét a virgoncz füstfodrokon. Még Angelára gondolt, a remek szép kicsi szöke gróflányra, a kit a mamájával együtt, bizonyosan már régen és bizonyosan a mamájának valami hibája miatt (én tudom: a mamája is Himesházy grófnő volt, meg a lánya is csak a Himesházy nevet viseli) kitagadott a gőgös atyafiság, és a ki minden lehetne a nevével meg a szépségével, de inkább mégsem lesz semmi, s kecségető jólét helyett megelégszik inkább a kétszobás városi lakással a harmadik emeleten, és megint csak bizonyosan félhónapon át is himez a rózsás újjával, csak hogy egyszer egy farsangon elmelessen rózsaszínű ruhában, fiakkeren a bálba. Akárcsak Hamupipőke. Mese, mese!

Mese. Fidéli most — az Isten tudja miért, — oly merőn függesztette rá az álmodozó szemét a feje fölött imbolygó füstszálra, mintha csak valami kampóra akasztotta volna rá a tekintetét. S ebben az észrevétlenül, szinte öntudatlanul megmerevülő pillantásban — ejh, hogy is lehet ekkorát ugrani Hamupipőké-ről? — egyszerre meglépett a szeme előtt, mintha csak most látná, egy gyöngén, sejtlemesen színesedő kép az ő meséinek a virág-korából.

Hm. Reggel. Félix két és fél évtizeddel ezelőtt még koránkelő gyermek volt; ökelme már hat órakor kipattant az ágyból, és rövid ingecskéjében, mezitláb és meztelen lábszárral (mert a nadrágcskáját álmában mindig le-rugdalta magáról) tip-top, elkezdett körbe tapicskolni a szobában. Úgy pacskolódott a kis talpa a padlón, mintha talán bizony a nagy-szakállú szellem (emlékszel, Félix? Fáni néni mesélte) kotyogtatná a vizet a tengerből kihalászott palackban. Nagyszerű volt szegény mamának az ágya, a hogy a lábtól a fáján vékonyan kidomborodó oroslánfejecske rá lehetett állni. Aztán a piciny kacsóval belekapaszkodni jó erősen fönt az ágy szélébe, és mint valami pikszenspanner a király kocsián, felnyújtózodva kiegyenesedni, s átcsintalan-kodni szembe az álmos, jó mamának (a kire még nyakig rája tapadt a paplan), hogy:

— Mama! Mama! Tutucs!

A mama kinyitotta azt az áldott, barna szemét és nagyot pislantott.

— Liczike, fekszel vissza tüstént az ágyba?

A mire Liczike, vagyis a négyesztendő kicsi Félix megrázta az aranyszínbe játszó dús só-rényét, és:

— Nem, mama, — felelte büszkén, — én most pittnipanni (már mint hogy pikszenspan-ner) vagyot. (A «k»-t még nem tudta kimondani.)

— Istenem, meghül ez a gyerek, — mondta ilyenkor a mama. — De hogy vegyem ide, a mikor... (S a mondat befejezése gyanánt kissé visszahajtván magáról a paplant, gyöngéden tekintett a karján szuszogó kétesztendő leány-kára, a ki is testvérhuga volt Félix ifiúrnak.)

— Mama, mama, pittnipanni! — pötyögte egyre hangosabban az ágyon felkukucskáló fiatalember, elannyira, hogy az áldott barna-szemű asszony végre is egy gyöngéd érintéssel fölkelte a másik nyoszolyán csöndesen szunnyadó urat:

— Edvárd! (Mi... mi az, lellem?) Nézd, nem vehetnéd magadhoz az ágyba ezt a kis pittnipannit?

A férfi (— Szegény, jó apám! — sóhajtott a vankoson cigarettázó szobrász) egy-kettőre kidörzsölte a szeméből az álmost s szelid szeretettel szolt oda a pendeles gavallérnak:

— Liczi! Liczike! Gyere hamar apuskához az ágyba! Mesélek a Paminóról!

Ez hatott. A pittnipanni leereszkedett a magas álltából, s piciny talpacskáján odatapicskolva — tip-top — az édesapja ágya mellé, mulatságos nyögődeselés közt (mintha legalább is Budavára bástyáját kellene megmászni) fölkapaszkodott a lepedőre, s csillogó mosolylyal bújt be az édesapja paplanja alá:

Goszlóth fővitéle.

RADOS GUSZTÁV, A MŰGYETEM ÚJ REKTORA.

— Igen, apusta, meséljen a Paminóról!

... Hogy miről szolt Paminó meséje, arra a nagy Félix most, huszonöt év múltán, bizony már nem tudott visszaemlékezni; s — szállogó füstkarikáinak a nézelése közt könyökölvén az ágyon, — bármennyire próbálta is megerőltetni az agyvelejét, ennek a kedves részletnek a fölidézésében sehogy sem birt tovább jutni annál, mint, hogy az édesapja (nem egyszer, hanem százszor is száz reggelen) így kezdte a mesét:

— Hát tudod, Liczikém, volt egyszer egy szép kis fehér kutya, úgy hívták, hogy Paminó.

De hogy aztán mit művelt az a szép kis fehér kutya, vagy mi minden nem történt vele a mesében, arról már semmi áron sem tudott volna számot adni magának. A gyerekori meséből nem maradt meg benne semmi, hanem azért ennek a mesének már a pusztá emléke is, hogy: «volt egyszer egy szép kis fehér kutya, úgy hívták, hogy Paminó», — olyan üdítőleg hatott rája, mint mikor vizet húznak a kúton a kosárba, s a víz keresztlé csurog a vesszőfonatai közt, hanem a kosár tiszta lesz és szép, mintha most hozták volna haza újonnan a vásárról. Ki tudja, ha jól megnézzük, talán még a vásárra is benne van valahol.

Paminó! Ah, Istenem, egyszerre rajt' ütött a gyermekkor varázsereje, s mindenét valami különös zsi-bbadas fogta el. Nehány pillanatig szinte azt hitte magáról, hogy újra boldog, hiszékeny gyerek, és az édesapja mesél neki Paminóról. De csak néhány pillanatig. Mert megint szippantott a cigarettából s akkor kettészakadt az illúzió. (— Dél múlt és én most kelek föl, akár a hold.)

Paminó! Paminó! Mi voltam én akkor, a mikor te belopódtál a képzeletembe, s van-e király, vagy milliárdos nábob a föld kerekén, a kivel most cserélnek, ha még egyszer hallgathatnám a te kis buta apportírozásaidnak a történetét, a melyekre már nem emlékszem, és hinni tudnék a titokzatos farkcsóválásaidnak, meg az apró-cseprő, de azért — csih-csahivau! — világraszóló kalandjaidnak, a melyekért akkoriban oly fűrgén bújtam az édesapám nagy, kerekgombos, vörös paplanja alá! Paminó, Paminó, világ boldogsága, hova tintél, és mért hagyd cserben az embereket, a

mikor felnőnek, rútul megszegen a kutyahűséget, a melyről pedig oly szép példabeszédek szólnak?

Ilyen gondolatokra vezetett Félix a gyermek-emlékek Paminója, meg a himzövarró grófkisasszony. Mert hiszen csak rá kellett nézni s tüstént meglátszott a tépelődő arcán, hogy a mikor a fehér-szörű kutyuskára gondolt, a kiről nem maradt meg más az emlékezetében, csak valami tünődésszerű, édes sejtlem, akkor tulajdonképen Himesházy Angela járt az eszében; és a mikor a Paminóval továbbított illúziók után kesergett, akkor igazában az fájt neki, hogy mért is olyan földhözragadt szegény lány az a fránya kis rózsaszínruhása, holott mily édes szomszéd lett volna, lám, most elábrándozni egy gazdag grófnőről, így:

— Angela. Igen, igen, Himesházy Angela. No, hát nem hiszik te? A menyasszonyom. Tessék? — dorombolt magában, macskamódra nekigörbödött háttal húzva föl a lábára a harisnyát, lakkezipőt az ágy szélén (mert már hozzá fogott az öltözködéshez). — Azt kérdezed, pajt, hogy mennyire van? Hát, tudod, barátom, én nem szeretek utánna szimatolni minden garasnak, hanem azért, azt hiszem, lehet vagy két milliója. Forintban. Nem, koronában is elég. Meg egy kastély odahaza Erdélyben. Na igen, igen. Egy esztendei nászútra megyünk; körülutazzuk a világot. Hm, hogy a mesterségem? Haha, édes pajt, fűtölök az agyagra, a mikor van két millió, meg egy kastélyunk! Ha akarod, akár meg is esküszöm rá, hogy nem veszek többé vésőt a kezembe!

... Teremtő Atyám, — gombolta be a tükör előtt a bársonymellényét, micsoda gyönyörű eset volna így eldiskurálni arról a csókoltatva kislánnyal! De hát — és szontyoli képpel fordult el a tükörtől, — ember tervez, Isten végez. Paminó, Paminó, világ szelhámosa, mért hagytál cserben engem, a mikor olyan kimondhatatlan boldogság volna most ezt a lányt szeretni?!

Megkötötte a nyakkendőjét, aztán elkészül-vén az öltözködéssel, felhústa a télikabátját, és miután hátul gondosan lekunkorította a

is esküszöm rá, hogy nem veszek többé vésőt a kezembe!

... Teremtő Atyám, — gombolta be a tükör előtt a bársonymellényét, micsoda gyönyörű eset volna így eldiskurálni arról a csókoltatva kislánnyal! De hát — és szontyoli képpel fordult el a tükörtől, — ember tervez, Isten végez. Paminó, Paminó, világ szelhámosa, mért hagytál cserben engem, a mikor olyan kimondhatatlan boldogság volna most ezt a lányt szeretni?!

Megkötötte a nyakkendőjét, aztán elkészül-vén az öltözködéssel, felhústa a télikabátját, és miután hátul gondosan lekunkorította a

Balogh Rudolf fővitéle.

FRÖHLICH IZIDOR, A BUDAPESTI EGYETEM ÚJ REKTORA.

én Dórikám. Látod, piczikém. — fordult be-
csező szeretettel a csinos babához, — ez az a
Fideli művész úr, a kiről már olyan sokat me-
séltem neked. Tudod, mikor azokat a szemte-
len bírálatokat írták az újságok arról a szobrá-
ról a Múcsarnokban?

Felix kezét fogott a Mundzárt-leánynyal.

— Legalább megvédelmezett a papája?

— Oh, — jegyezte meg Dóra észrevehető el-
fogultsággal, s újra elpirult. — a papa nagy
tisztelője Fideli úrnak (— No ja, — bólintott
rá az öreg. — Csak az a baj, hogy nem akar
megházasodni.) És (még erősebb pirulással) ...
és én is.

— Na-na, Dórikám, csak egészen nyugod-
tan! — szólt közbe aggodalmas képpel az
uzsorás.

— Jaj, papa, hát már lelkesedni sem szabad
a művészetért? — S megint a mesterem emel-
vén a nagy barna szemét, majdnem elfulladó
hangon mondotta:

— Oh, én úgy irigylem Fideli urat!

— Miért? — nevetett fölényes jóindulattal
emez.

— Hát, hogy olyan remek szobrokat tud ké-
szíteni! ... De mondja, — folytatta szapora
szóval, — hogy is lehet valaki ilyen művész,
mint Fideli úr?

A szobrász valami kedveskedéssel válaszolt,
s olyan mozdulattal tett, mintha indulni akarna.
— Hová siet, mester úr? — fogta meg bi-
zalmaskodón a télikabátja ujját az uzsorás. —
Tartson velünk egy kicsit!

— Én?

— No, úgy-e, Dóra? (Megint pirulás.)

Felix végigsiklott a tekintetével a viaszvirágon.
— Igaz, hogy az apja uzsorás, hanem azért
el lehet sétálni vele egy kicsikét.

S jobbról az öreg Mundzárt, balról a Himes-
házy gróflány tánczosa, középen meg Dóra,
lassú, beszélgető sétalépésben indultak tovább
a körúton.

(— Mahallához? Igen, igen, majd délután
megyek Mahallához.)

III. FEJEZET.

Délután azonban Felixnek nem volt ideje
ellátogatni a városi házba (a melyikben a bol-
dog Mahalla egy és ugyanazon cseréptető alatt
hortyoghat a remek Angelával); még pedig
azért nem, mivel a déli sétán oly pompásan
elmulatatta a Mundzárt-leányt, hogy búcsúzá-
skor a vén uzsorás szerényen azt az eszmét
pendítette meg, vajjon nem találkozhathának-e
délután is valamelyik kávéházban? (Úgy-e,
Dórikám?) Minthogy szemmel láthatólag a ked-
vére akart járni a lányának.

Ettől a barátságos meghívástól a szobrász-
nak menten eszébe jutott, hogy ilyen úton-
módon talán újra eret lehetne vágni az öreg
(a ki az utóbbi időben már nagyon húzódozott
a pénzkölcsönzéstől), és belesapott a markába:
— Helyes, Mundzárt bácsi. Melyik kávéházba
járnak?

— A Salzerbe, — mondotta Dóra kicsit fé-
lénken. — Eljön, Fideli úr?

Természetes, hogy elment. És ott ült
Mundzártékkal a széles, tükörfüveg ablakban
négytől este hét óráig. Nem a lány kedvéért
(ez a sápadt baba most inkább terhére volt),
hanem azért, mert egész délután arra lesett,
hogy mikor beszélhetne négy szemközt az uzso-
rással. Mundzárt azonban, mintha csak szán-
dékosan ki akarta volna kerülni ezt az alkalmat,
konokul gunnyasztott a karosszékekben, s
beletemette a pápaszemes orrát a képes la-
pokba. És se látott, se hallott. Felix csak várt
egy darabig s elmókázott Dórával, hanem úgy
hat óra felé már elvesztette a békességes türe-
sét, s olyan unott válaszokat kezdett adogatni
a leánynak, hogy a szegény teremtsék csak úgy
pislogott bele a barna szemével.

— Nem jól érzi magát itt, Fideli úr? —
kockáztatta meg végül, aggodalmasan nézve
a szobrászra.

— Dehogy nem, édes kisasszony, — felelte
az boszúsan, — csak hogy nekem, sajnos, most
már mennem kell, mert még dolgom van va-
lahol.

Felállt.

— Fizesek!

A vén Mundzárt majd hogy ki nem ejtette
a kezéből a nagy német képeslapot, a hogy
ijedten kidugta mögüle az orrát:

— Hogy-hogy? A mester úr már itt hagy ben-
nünket?

— Itt. — Ez Dóra hangja volt, és valami
heves elkéséredés csendült ki belőle.

— De Dórikám! — szólt szelid korholással
az apja, s kérélen emelte rá Felixre a könny-
zacskós, szürke szemét:

— Kedves mester úr, nagyon szeretnék még
beszélni magával. Valami üzleti dologról.

A lány visszafojtott lélekzettel függesztette
a szemét a szobrászra, a ki most nem annyira
ettől a tekintettől, mint inkább az üzleti be-
szélgetés örömeire (mialatt a pincér várakozón
tartotta a háta mögött a télikabátot), féloldalt
még a lefüggönyözten, ragyogó ablak felé
fordulva, olyan mozdulattal tett, mintha vissza
akarna ülni a helyére.

Ebben a pillanatban kint az utcán a villa-
mos lámpa fényében egy vakító, büszke, gú-
nyos tekintet surrant el a kivilágított ablak
előtt. Fehér hópelek szállingóztak körülötte,
mint valami hideg dicsőség.

— Angela! — dobbant meg Fideli ben-
nünk. — különös érzés, s a következő szemhunyó-
ritásban már lázas sietséggel bújik bele a téli-
kabátjába:

— Bocsánat. Nagyon sajnálom. Roppant sür-
gösen el kell mennem.

Egy perc múlva már szaporán ropogtak a
talpa alatt a gyalogjárón a félig elkapt havas
rögök, a hogy ment, majdnem rohant a káprá-
zat után. Nem, nem volt káprázat: a harmadik
perczen utolérte.

— Hogy mer utánam jönni? — nézte végig
összevont szemöldökkel (egy győzelmes szem-
pár diadalve) a furcsa gróflány, a mikor Fideli
féllelésnyit eléje kerülve, kipróbált hódító ud-
variasságával köszönt neki.

— De Angela grófnő, — szegődött melléje
a férfi, — talán nem követek el tiszteletlensé-
get, ha ...

— De igen, — vágott a szavába a Himes-
házy-lány, meggyorsítva a járását, — engem
nem szokás az utcán kísérgetni.

— De Angela grófnő, — próbált Felix ne-
vetve védekezni, — talán megengedi, hogy egy
hű tánczosa ...

Ezt a mondatot sem fejezhette be, mert a
kékverű himzõkisasszony indulatosan szakította
félbe:

— Semmi de, Fideli! Nem engedem meg,
hogy velem jöjjön.

A szobrásznak a fejébe kergette a vért ez a
visszautasító ridegség.

— Angela grófnő, — lihegte, nem tágítva a
szép leány mellől, — nem hittem volna, hogy
éjszaka óta ennyire megváltozhassék valaki.

— Kérem, Fideli! — tiltakozott gyors me-
net közben a Himesházy-ivadék, hanem most
a kísértője nem engedte szóhoz:

— Különösen, — folytatta nekitüzesedve,
mint a sütvös, — különösen, ha az a valaki
olyan bájos, olyan gyönyörű teremtsék, mint
maga.

Angela, mint a mikor megtorpan a ló, egy-
szerre megállt.

— Fideli, — szólalt meg maga is láthatólag
fölhevülten, — ezek a dolgok nem az utcára
valók. (— Bocsánat, én csak — bebeszéltem
megzavarodottan amaz). Ha magának kellemes, lá-
togasson meg bennünket a lakásunkon. Min-
den pénteken otthon vagyunk. (— Tehát pént-
eken, Angela grófnő. Hamarabb nem lehet?)
Nem. — És csipős magagúnyolással fűzte a
szavához, mintha ostort suhintana:

— A többi napon nem fogadnak a grófnők,
mert pénzért himeznek boliba.

Kecsesen és, Istenem, mégis oly előkelőn
biccezentett a fejecskejével, s ellenkezést nem
tűrő mozdulattal nyújtotta búcsúzásra a két
ujját, miközben most már szinte lázasan sut-
togta:

— A viszontlátásra!

— A viszontlátásra, Angela!

A karcsú alak büszkén ellibeggett. A férfi
utána nézett, a meddig csak el nem tűnt a
járókelők között. Aztán lehajtott fővel indult
visszafelé, mialatt szórakozottan babrált a ke-
zével a télikabátja zsebeiben:

— Az apját neki, azt hiszem, ez egyszer be-
hálóztak!

(Folytatása következik.)

AZ ÜNNEPLŐ RÓMA.

Itália — a Piazza d'Armi-n.

A Monte Mario tövében, az óriási katonai
gyakorlótérén, alig pár hét alatt egy egész új
város épült... Azaz, hogy nem is új város.
A hogy megáll az ember az első ház előtt,
egyszerre csak eszébe villan: — Hóhó, ezt a
házat én már láttam! De akkor nem itten
állott, hanem Palermóban, a Quattro Canti-n.
Emez pedig itt Monzában. És ez meg Cremona-
nában, emlékszem tisztán, a Palazzo Fodri
gyönyörű oszlopos udvara ez. És ez itt a ve-
lencei óratorony!

És a hogy az ember végigjárja ezt a Po-
temkin városát, a mely máról-holnapra nőtt ki
a földből, úgy érezheti, mintha itt, a Piazza
d'Armin, végigutazta volna egész Itáliát. Az Al-
poktól le Szicíliaig és Szardíniától Pescara-ig,
Olaszországnak minden nevezetes — és tipi-
kus — épületét itt találhatja. A *regionális és
etnografiai kiállítás* varázsolta mindezt ide,
Rómának erre a hatalmas Vörösfőjére, a hol
egy esztendővel ezelőtt még katonai díszszemlé-
ket tartottak. És a hatalmas várak, bástyás
és lőrések ódon kastélyok, antik palazzók, a
megtévesztésig hű másolatukban semmivel sem
árulják el, hogy csupán gipsz és nádra fölra-
kott vakolat annak a masszív külsejű, termés-
kéből épültnek látszó palota minden porci-
kája. Az olaszok az imitáció technikájában
már eddig is világhírré tettek szert, de ezzel
a kiállítással szinte önmagukat is fölülmúlták.

Közel hatvan különálló épületesoportban
egész Itália képviseltette magát ezen a kiállítá-
sán. És minden régió, minden város leghi-
resebb palotájának, vagy egész városrészének
hű kópiáját küldte el Rómába. És az egyes
palotákban rekonstruálták a teljes berendezést
és bennük még külön kiállításokban bemutat-
ják az antik ékszereket, csipkéket, a cinque-
cento bútorzatát, régi hangszereket, fegyvere-
ket és érmekeket. A falakon félezer esztendő
freskók pompás kópiái, a mennyezetekeket csu-
dálatos falfaragások borítják és a falak ember-
magasságban, a leggyönyörűbb faburkolattal
öveztek. Minden egyes bolthajtásos terem, sőt
minden egyes ablakfülké külön studiót
igényelne. Egy-egy régió, mint például Lom-
bardia, egyetlen hatalmas épületben összekom-
ponálta a cremonai Palazzo Fodrit, a bresciai
prefektúra ódon palotáját, a milánói Villa
Borromeo-t, Paviának Collegio Castiglione-jét és
a monzai arengariót. Veneto jóformán egy egész
új Velenczét épített fel miniatűrben. A loggia
di Candia és a Torre dell' Orologio mellett a
Nuova Pescheria-t is elküldte. És a lagunáit
is. Vízbe épített tipikus velencei házak között,
mint valami calle-n, gondolká suhannak, akár-
csak a lagunák igazi városában. És az egyes
termekben ott várja a látogatókat a rekon-
struált múlt. Itt van az arzenál nagy terme hű
kópiában és benne a tengeri harcok emlékei:
rég hajógyuk és miniatűrben: arcborcos hajók,
és maga az aranyozott Buccintoro, a melynek
ormáról dobta be hajdan a doge gyűrűjét a
tengerbe, hogy eljegyezze vele Velenczének.
És itt van egy másik szobában egy régi ve-
lencei konyha, rézedényeivel, nyitott tűzhe-
lyével, koppantós gyertyáival. És itt van még
egy különös terem, a melybe ha belép az ember,
egyszerre ösmérsnek találja, bár még
sohasem látta. Szent Orsolya terme ez, a melyet
Vittorio Canpaccio festménye után építet-
tek meg és rendeztek be. Minden ott van a
teremben, a mit Carpaccio oda festett, csak
épen az alvó szent hiányzik az ágyból, meg
az angyal és az a kis bolognai öle, a mely
megcsaholja...

Itália egész kulturhistoriája elvonul az ember
szeme előtt, ha végigjárja a pavillonokat.
És egyben a népeletét is megismerheti. A báb-
játékoknak, a hajdani Commedia d'Arte-nak,
mindegyiknek külön kiállítása van itt. És kü-
lön gyűjtemények mutatják be a babonának
és a néphitnek — kulturális szempontból —
igen fontos dokumentumait.

A legtöbb épületben pedig eleven élet folyik.

1. A kiállítás bejárata. — 2. Az ünnepélyek csarnoka. — 3. Velencei ház. — 4. Viterbói részlet. — 5. Assisiből. — 6. A nápolyi Santa Luciából. — 7. Ascoli épület. — 8. Szardíniai ház. — 9. Faenzai ház.

A RÓMAI ETNOGRAFIAI KIÁLLÍTÁSBÓL.

A SZOBOR A LELEPLEZÉS UTÁN.

Az egyes városok, falvak, régiók nemcsak épületeiket küldték el Rómába, hanem háziipari műhelyeiket is, a melyekben az illető vidékek ügyes férfiai és asszonyai szorgoskodnak. Velence mellett még az aquilai házikóban is csipkét vernek, Faenza házában a híres antik fajánszok mesteri utánzatait készítik el az ember szeme előtt, Sulmona tágas épületében a híros konfetti csukorkákat készítik. Valamennyi házában és házikóban az illető vidékek egy-egy családja telepedett meg és ott folytatja háziiparát.

A hol pedig nincs háziipar — vagy az nem valami nagyon érdekes — ott inkább a népi életet mutatják be. Így például Nápoly a Santa Lucia városrészét küldte el Rómába és a keskeny, magas házak között, osztrétiak, kikötői lebujsok előtt nápolyi népénekese, cantastorie-k, mandolinisták, bábjátékosok varázsolják elő a tipikus nápolyi zsivajt. Szardinianak különös építkezési, tornáczszerű háza előtt pedig festői viseletű szard-ok muzsikálnak különös hangszereiken, a leondda-kon, a melyek a bórduda és a pán-síp keverékei.

A kiállítás: — Itália miniatűrben és facsimilében.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

Novák Andor gyűjteményes kiállítása határozottan figyelemreméltó tehetséget mutat be. A művész még nincsen ugyan tisztában önmagával, de több olyan próbálkozását láthatjuk, melyekben igen jelentékeny művészeti irányok egyéni továbbfejlesztésére tesz eléggé sikerült kísérleteket. Ertem ezalatt táncos képeit. Ezeken a mozdulat súlya, könnyedsége, a tánc nyugró pillanatainak pillanatnyi volta és kényszerű merevsége ügyesen van megőrzítve. Tülmegy a Degas-féle ábrázolási mód pihekerű könnyedségén, impresszionizmusán

és több felületet, több formát ad, viszont azonban merevebb is. E képeken a kései Cézanne-nak erős hatása észlelhető.

Ugyanez áll Theo von Brockhusen festményeiről is. Ezek képviselik körülbelül a legmagasabb színvonalat a kiállításon. Ő is erősen Cézanne művészetén át nézi a világot, de ügyesen vegyít bele reminiszcentiáiba Monet-

A KÖZÖNSÉG.

A KISPESTI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSE. — Balogh Rudolf féltételei.

emlékeket is, különösen az égfestésben. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy minden egyéni vonást nélkülöz, e megjegyzések csak az elképzelést akarják szolgálni. A napsütésnek ragyogó visszfényét kékes felületeken igazán ügyesen áarázolja, színezésének világító ereje pedig kitűnő atmoszferikus hatásokat ad.

A mi ezen kívül a kiállításon látható, nem túlságosan örvendős. *Esső* Erzsébet iparművészeti tárgyai nem modernnek, nem jók. Butorai vonalban nem sikerültek, felületekben nyugtalanul diszítottak túlterheltek. Olvasóink között nem egy, kivált a nők, emlékezni fognak a német divatlapok házi iparművészkedést szolgáló faragásos és égetett technikájú, butort és apróbb használati tárgyakat ábrázoló terveire. Nos, itt ezek között a tárgyak között üdvözlöhetik régi ismerőseiknek dilettáns stílusát.

A katalógus jobb neveket rejt magában, mint a kiállítás képeket, Bodnár Jánostól, Tichy Kálmántól, Pentelei Molnár Jánostól, Nyilassy Sándortól egészen mást vártunk eddigi eredményeik után, mintha bele akartak volna simulni a dilettánskodók táborába, mely most e kiállításon nagyobb, mint valaha.

Pár újabb név alatt egy-két olyan kép akad, miről a jobbindulatú kritikus szívesen megemlékszik s még jóslatokba is hajlandó velők szemben bocsátkozni: Burghardt Rezső, Burghardt József, Scheiber Hugó, Vass Elemér egy-egy képén nemcsak törekvés, de tehetség is nyilvánul.

Farkas Zoltán.

A KATHOLIKUS EGYHÁZTÓL TILTOTT KÖNYVEK JEGYZÉKE.

Abból az alkalomból, hogy Prohászka Ottokárnak, a székesfehérvári püspöknek két könyvét és egy értekezését az indexre tette a római congregatio indicis, talán nem lesz érdektelen, ha ennek az ősrégi időkhöz visszanyúló intézménynek történetéről és működéséről egyet-mást elmondunk olvasóinknak.

Multja igen régi, mert már az első pápák, zsinatok, már a keletrómai császárok éltek azzal a joggal, hogy a katolikus hívők lelkiéletére káros és veszélyes könyvek olvasását eltiltották. Így már nagy Constantinus eltiltja Árius műveinek olvasását, a karthágói zsinat pedig a pogány vallásra vonatkozó fejtegetéseket. Mindaddig azonban, míg az írásművek csakis írás útján voltak sokszorosíthatók s nem lehetett őket nagy tömegben terjeszteni, a vallásra veszélyes írások elnyomása és megsemmisítése könnyű volt s ezért évszázadokon keresztül igen kevés olvasási tilalommal találkozunk. Mihelyt azonban a könyvnyomtatás feltalálásával a veszélyes tanokat hirdető mun-

kák sokszorosítása és terjesztése szerfölött könnyűvé vált, a tilalmak száma megsaporodott annál is inkább, mert e kor a reformáció korával esik össze. 1543-ban Velenczében már megjelenik egy *«Index generalis scriptorum interdictorum»*. 1544-ben és 1551-ben a párisi theologiai akadémia is kiadja az általa vallási szempontból elvetett művek jegyzékét, hogy árusításukat a francia királyság területén megakadályozza. Nem késtek ilyen jegyzék kiadásával Spanyolországban sem, hol az Valdes főinkvizitor parancsára 1559-ben jelent meg. Ugyanekkor a római kuria is magáévá tette már a tilos könyvek ügyét és 1559-ben IV. Pál pápa is kiadott egy indexet, mely azonban már nemcsak a híveknek, de még a theologusoknak is súlyos egyházi büntetések terhe alatt megtiltotta a jegyzékbe felvett könyvek olvasását, kegyzerektől való elvonással sőt kiátkozással fenyegetvén meg őket. Indexe három részre oszlott: Az első részben azok az írók voltak felsorolva, kiknek munkáit egyáltalában nem volt szabad olvasni, a másodikba az egyes tiltott könyvek, a harmadikba a névtelenül megjelent káros könyvek voltak felvéve.

Ez ellen az index ellen sok felszólalás és tiltakozás keletkezett, melyeknek ügyével 1562-ben a tridenti zsinat foglalkozott és egy bizottságot küldött ki a kérdés rendezésére.

Nyilassy Sándor: A raguzai kikötő.

Theo von Brockhusen: Halászbárka az Elbán.

Kató Kálmán: Nyár.

Kacziány Odón: A vándorló halál.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Mivel azonban ez az óriás felhalmozódott anyaggal megbirkózni nem tudott, az indexkérdések rendezését ismét csak a pápára bízta, mire 1564-ben IV. Pius kiadta nyomtatásban az Index tridentinust. Ebben a könyvek elbírálására vonatkozólag megalkotta a követendő szabályokat és az irodalom ellenőrzését a püspökökre és inkvizitorokra bízta. Nemesak azokat sujtotta kiátkozással, kik e könyveket terjesztik és olvassák, hanem azokat is, kik e könyveket megsemmisítés helyett birtokukban megtartják.

Az ellen-reformáció korában új szervezetet nyert az ellenőrzés. V. Sixtus megalakította a kongregáció indicist, mely egy bibornok elnökelete alatt tudós szerzetesekből és világi papokból áll. Ennek hivatása az egyház szempontjaiból gyanús könyvek vizsgálata, eltiltása, illetőleg az íróknak felszólítása arra, hogy műveiknek kifogásolt részeit kijavítsák. Mivel azonban a reformáció ellen folytatott küzdelem nagyarányú irodalmi harcra volt kíváncsi, hithű, bölcs és tudós emberek számára a kongregációnak joga volt engedélyt adni az eltiltott könyvek olvasására. Működésébe egyideig még az inkvizíció is befojt, míg a kizárólagos ellenőrzés jogát 1753-ban XIV. Benedek véglegesen rá nem ruházta.

A római kongregációtól készített indexnek a legnagyobb hatása természetesen Olaszországban s főleg a pápai uralom alatt álló terüle-

teken volt. Spanyolországnak megvolt a maga külön jegyzéke, melyet az inkvizíció készített. Franciaországban bármily sok francia munka is került az indexre, jóval kisebb volt a befolyása.

Míg kezdetben csakis a theologiai tárgyú könyvek kerültek vizsgálat alá, a XVII-ik századtól kezdve mindjobban sokasodtak az egyéb tárgyú eltiltott művek is. Indexre került mindaz, mi hit, vallás és erkölcs szempontjából kifogás alá esett.

El vannak tiltva, természetesen csakis a legérdekesebbeket és legnevezetesebbeket említjük: Alembert, Balcas összes művei, Bayle szótára, Beranger dalai, Campanella, Conte, Condillac, Condorcet egyes művei, Dantenak a monarchiáról írott műve, Diderot és mindkét Dumas összes munkái, Flaubert híres regénye, a Bovaryné, a szociálista Fourier művei, Hugó Viktortól a Notre-Dame és a Nyomorultak, Hume művei, Lafontaine meséi, Lamartine emlékezései, Michelet művei, Milton elvesztett paradicsoma, Montaigne, Montesquieu számos munkája, Murger Bohém-élete, Pascal gondolatai, Renan összes művei, Rousseau Emilje és Társadalmi szerződése. Ugyanez a sors érte Saint-Beuve-ot, Sand George összes műveit, Stendhált, Stuart Millt, Swiftet, Taine angol irodalomtörténetét s talán nem is kellene mondanunk, úgy is sejtene mindenki, hogy Voltaire összes műveit is.

Már ebből a felsorolásból is látható, hogy az ellenkezés főleg a francia és olasz írókat sújtotta, de néha más nemzetiségekkel is találkozunk, így a lengyel költő, Mickiewicz nevével is.

A világirodalom jelesei közül legkevesebb számmal a német írók vannak az indexen: egyedül Heine Henrik Franciaországi levelei és újabb költeményei kerültek rá, de azok is csak francia fordításuk révén.

Feltűnő az is, hogy a modern filozófiai irodalom kevés művel szerepel az indexen. Míg a régiek közül Swedenborg, Bacon, Hobbes is rajta vannak, Kant és az egész újkori német filozófia, nemkülönben Darwin hiányzik róla, egyedül Auguste Comte neve ölik az újkori nagy gondolkozói közül az index lajstromain szemünkbe.

A legszegényebb talán mégis csak magyar vonatkozásokban az index. Réa került Bonfinusnak egy latinul írott műve, melyben a házastársak életéről folytatott dialogusok vannak, majd Honter Jánosnak, a reformátornak művei. Külön eltiltja az index hazánkban Luther Márton iratainak olvasását is. Hazai nyelven megjelent munkáinkkal az inkvizíció és a congregatio nem igen törődhetett. Rómában, hiszen nyelvünk ismeretlen volta majdnem leküzdhetetlen akadály volt a vizsgálatnak, ezért régibb magyar tudományos munkával egyáltalán nem találkozunk a tiltott könyvek jegyzékében.

Az ismeretek haladásával néha érdekes változásokon ment át az index. Míg annak régibb kiadásai a föld forgásáról szóló tanak miatt Copernicust és Galileit is megtaláljuk, hiába keressük neveiket az indexnek 1860. évi kiadásában: az egyház visszavonta a kitiltást.

SZÍNHÁZ.

Reprise-ek. — Az évad vége.

A Nemzeti Színház még szorosan kapuzárás előtt két följújtással iparkodott galvanizálni az évadot. Tiszteletes exitus akart biztosítani magának és ez sikerült. Mindegyik reprise jó estét szerzett a színháznak, ámbar a darabok régiek és az idők nagyon megváltoztak. Bisson *Válás után*-ja huszonhárom évvel ezelőtt került először színe a Nemzeti Színházban, SZIGETI József: *A vén bakancsos és a fia*, a *huszár*-ja ötvenhat évvel ezelőtt. A nevezetes pedig az, hogy egymáshoz ez a két darab közelebb áll, mint akár Bisson műve is hozzánk. Ez azt jelenti, hogy az a harminczhárom esztendő kevesebb, mint ez a huszonhárom, azaz e huszonhárom év alatt nagyobb fordult a világ. Ebből a szempontból nagyon érdekes ez a két följújtás.

Bisson drámája a francia való törvény megalkotása után íródott. A francia drámaírók

akkor már évtizedeken küzdöttek a válás törvényhozási rendezéseért és fáradhatatlanok voltak e téma kiaknázásában. Akkor merült föl az a tréfás kérdés: miből fognak a francia drámaírók e törvény megalkotása után megélni? A jókedvű Bisson megadta rá a feleletet, nem a szociális politika, hanem a humor szempontjából. A *Válás után* nagyon ártott a problémás, a társadalompolitikai drámának, melyben rendszerint több volt a nagyképűség, mint a társadalompolitika. A nevetésnek ebben az esetben is öldöklő hatása volt. Bisson ötlete pedig valóban a legmulatságosabbak közül való. A törvényes válás után az a lehetőség áll be, hogy valakinek apósa elveszi veje elvált nejét, tehát volt felesége aktuális anyósa lesz. Kombináljuk ezt az ötlettel, a mindig kinalkozó anyós motívummal, akkor a helyzet odaig bonyolódik, hogy a vőnek most két anyósa lesz, numero 1. volt felesége, numero 2. volt anyósa, jelenleg nagyanyósa! Az após szempontjából: neje: mint vejének első neje (karakter indelebilis leánya (menye), fia (veje): apja saját nejének stb. Méltóztatás-ezt saját tetszése szerint tovább szőni-fonni! A társadalompolitika hangja sokkal gyöngébb, hogysen ennek a kacagásnak a zajából kihallatszhatnék. A társadalompolitikusok ilyenkor igen megindító, szomorú eseteket gondolnak ki. A humorista erre azt feleli: Ha eset kell, tudok én vídámakat is kigondolni. A mi a problémás darabnak halál, t. i. az önkényesen kigondolt esetnek véletlensége, nem — szükségesség, az a humoros darab életforrása, a nyájias véletlen, mely nagyképűségünknek fitymát hány és az emberi dolgok kicsinyesét illusztrálja. A tragikum legyen szükségesszerű, a humor pedig hadd játszhassék a dolgokkal. Ebből a szempontból Bisson darabja egyike a jobbakkak. Nincsen is annyira szigorú geometria szerint szabva, mint az ilyféle francia készítmények. Az első fölönás bebizonyítja, hogy Henry Duvalnak (Duval a legközönségesebb név, szinte komikus közönségességi, mint a német Mayer, magyarban nincs is ilyen!) valónia kell a nejétől, az anyósa miatt. Az anyós kiszolgált operette-primadonna, a vő zeneszerző, a felesége kaczer és együgyű. Ezekből az elemekből fölötté mulatságos első fölönás alakul. A második fölönás a válás és újránősülés után játszik és hozza a mulatságos quiproquókat, melyek a két új házasságból keletkeznek. A harmadik fölönásban az após válik frissen szerzett feleségétől és a béke helyreáll. Ez a darab kitűnő specimenne a bohózat határához közeledő vigjátéknak, mely mégis mindig a határon innen marad. A régibb gárdából Dezső, Gál és Csillag Teréz kitesznek magukért, Kovács méltónak mutatkozik hozzájuk; az ifjabbaknak nem jut nevezetesebb szerep, de kevésből is izletesen főznek.

A vén bakancsos és a fia, a *huszár* nagyszerű sikert ért föllevenítése alkalmával, de nem a színház rendes közönsége előtt; reméljük, az sem fog makacskodni. Az új generáció különben alig ismerheti a darabot, nyolcz év óta nem adták, akkor is csak mulékony volt a megjelenése. Mi tetszett, mi tetszett a darabban? A néprajzi részletek? Alig hiszem. Ma színesebbeket, verisztikusabbakat adnak. A mese? A jómódú kereszmáros nem akarja leányát a koldus vén bakancsos paraszt fiának nőül adni és a fiatalok szerelmén kifog; megígéri a fiúnak, hogy megkapja a leányt, de hat hó múlva, ha t. i. annyi időt szolgál a kereszmáros mulla, gyáva fia helyett. Mikor a fiú négy év múlva, félkarral, visszajő és követeli a leányt, a kereszmáros nem akarja ígértét megtartani. Most ő rajta fognak ki, fölhasználván kincserező babonáját és a szerelmek egymáséi lesznek. De hiszen, ha a szegény ember visszatartásáa valamikor új téma lett volna is. A vén bakancsos itt ugyancsak elkopott volna. A kincsásás babonája sem elszédítő motívum. A darabnak mégis finom illata van, csak az analízis nem tud ráakadni. Javára írom, hogy semmi czifraság nincsen rajta, sújtás meg effele. Emlékeztet a jó cigány játékára, ha nem fővárosi közönségnek húzza. Az egyszerűség bája el nem vész, föl-téve, hogy nem csinált egyszerűség, a mely hiszen nem is az. A darab meséje egyszerű, érzelmei is azok, nyelve azokonképen. Az alakok pedig élnek. A kereszmáros (Gál) makacs-

sága, korlátozottsága, népi komiszsága minden erőltetés és hangsúlyozás nélkül igaz; a kántor másodszori alak, de mint ilyen jó. A darab komikumát a kereszmáros fia, «a Friczi» szolgáltatta; ez is ártatlan komikum, de egészségesebb, mint a modern komikum, a mely alig van. Ma a szerzők tele vannak szándékosággal, szociológiai, néprajzi, artisztikus szándékosággal. Meg akarnak lepni bennünket, az egyik szatirájával, a másik kérelhetetlenségével, a harmadik raffinaltságával. Ha tudnák, mily kevésbé meglepők! Friczi buta, gyáva, falánk, vastag, még pedig mulatságosan az. *Rózsahegyi* izléssel, ötletességgel állítja elélnk, ő is, mint az alak szerzője, csak mulattatni akar-nak bennünket, de hogy úgy mondjam, immanens módon, az alakon belül, az alak által és mindketten teljes sikert aratnak. A bakancsos kitűnő alak, kár, hogy Szigeti nem ragadta meg jobban, kimerítően, inkább vázlat-nak hagyta, bizott a jelzésben, nem is rosszúl bizott, de csak azért, mert a vázlat is él. *Gabányi* egyszerű ebben az alakban, karakterisztikus és fantasztikus, izléses és mégis paprikás. A közönség naiv része is ilyen volt, jócskán magán kívül volt, de mi is igen jól éreztük magunkat. A darab egyszerűsége, mely azért nem primitív, elbájolt bennünket. A játék is igen jó volt. Örültünk, hogy családias nélkül nézhettük ezt a régi darabot, sőt, hogy ma jobban tetszett, mint a mikor utóljára láttuk.

Ezzel azután mi is búcsúztunk olvasóinktól, mert most már az évad igazán az éj vadjába merül. Búcsúztassuk-e a halmi indulót? Talán nem szükséges. Nyomon követtük lépésről-lépésre, alig maradt egy is észrevétlen. Az évad a színházaknak kedvezett. A Nemzeti Színház eredeti darabjai nem nagyon váltak be, de egyik-másik fiatalabb szerző mégis figyelmet keltett; és a Shakespeare-előadások nagyon emelték a színház művészi színvonalát. A Nemzeti Színház minden ízében megújodik, a nélkül, hogy a mult dicsőségei ellen törne. A Magyar Színház erős tehetségek műveit mutatta be: Kóbor Tamás ez évben lépett először színpadra és hiszem, hogy ez számít művészi fejlődésében. Bíró Lajos nagy sikert aratott darabjával, de ez a siker az ő gyors és meglepő művészi fejlődésének határára innen maradt. A Magyar Színház külföldi darabjai is majdnem mind beváltak. A drámához és játékhöz értenek ebben a házban. A Vígyszínház minduntalan idegeneket hoz nyakunkra, előbb Reinhardtékát, majd operette-társulatot. Reinhardték nagy csalódást hagytak hátra, ő belőlük is ki fog ábrándulni nagyon is gyorsan kapható közönségünk. A Vígyszínház javára irandó Molnár Ferenc Testőre és Nagy Endre Zsenije; Bródy Sándor új darabja is érdekes volt. Egészen azt a tanulságot vonjuk le az évad jelenségeiből, hogy színészetünk sokkal erősebben fejlődött, mint drámaírodalmunk. Jobb színházaink vannak, mint darabjaink. De ezek, a dráma és a színház, nem engedik el egymást. Ha most a színház elől van, a dráma utól fogja érni, sőt meg fogja előzni. Így tűznek ki egymásnak földadatokat, hol a színház a drámának, hol emez annak. Az utóbbi volna az egészségesebb állapot, de sok jel arra mutat, hogy épülőfélben vagyunk.

Alexander Bernát.

A SZENT EMBER.

Elbeszélés. — Irta Szemere György.

... Megállott a küszöbön és egy igen hosszú és hangzatos felkőszöntöt mondott rám, gondolom, alexandrinusokban. Nem születésem vagy nevem napjára, csak úgy: czifra jónapot kívánt.

A czikornyás beszédű atyafi jókedvre derített úgy engem, mint vöndégeimet. Beljebb noszogattuk.

— Kerüljön kend a szobába s tegye be maga után az ajtót.

Megtörtént.

— Azt hívém, — mondta a furcsa termetű csopák emberke, — nem vagyok rá érdemes, hogy az urakkal egy lebegőt szijjak.

— A lebegőt még nem sajnáljuk kegyel-

medtől, — tréfált vele Emil barátom, — csak a szőnyegre ne lépjen kend, mert még kilyukasztja a szőges talpú csizmáival.

Az idegen vándor rápislantott a szeme esücskéből a féltett szőnyegre.

— Arra ne legyék gond; ha kilyukasztom, kireparálom.

Mosolyogtunk.

— Tudja-e kend, — oktatta Emil, — mi-féle szőnyeg ez? Ez valódi perzsa szőnyeg.

— E?

— E hát.

A jóvővénynek egyszeribe megcsappant a jókedve.

— A mán mögmeg nem igaz, — jelentette ki szomorúan. — E sose vót perzsiai pokrócz. Most már hangosan nevétkük.

— Hát mi-féle? — kérdeztem én.

— Eme pokrócz — jelentette ki az atyafi, — afganisztani pokrócz.

Csakugyan afganisztani szőnyeg volt. (Emil minden keleti szőnyeget perzsának mondott.)

fejembe, de a szent képekből aztán mindent megértettem. Egy év se telt bele, ördögi lekem kiszállott belőlem s a mi Urunk Jézus Krisztus lett a gyámolom.

István keresztet vetett magára aztán így folytatta:

— Tizennégy éves koromban kisinas levék a grófi udvarban, Mihály, a komornyik mellett. Czifra liberát kaptam s nem volt egyéb dolgom, mint cipőt subiczkolni és a kutyákat etetni. A nagy szolgák csúfoltak érte, peczérnek vagy sintérnek mondtak. De én nem bán-tam. Szerettem a kutyáimat, imádtam a gróf-nét, egyéb nem kellett nekem a világon. Tán a kecsketej, a min fölnevelődtem tette, hogy egész másforma kívánságaim voltak, mint a többi emberfiának. Ha a grófné megdicsért, vagy megsimogatott, olyan üdvösséget éreztem, hogy menten kiesordult szememből a könny. Játsszani nem szerettem, a helyett zsolnárt énekeltem s a szent képekben gyönyörködtem, a miket a grófnétól kaptam.

játékot faragtam a gyerekeknek, lovat, bárány-kát, boczit: így tengődtem.

Mégse állhattam meg, egy pillanatra megállítottam Istvánt beszédjében.

— Hát ezeket a mesterségeket hol, kitől tanulta kend?

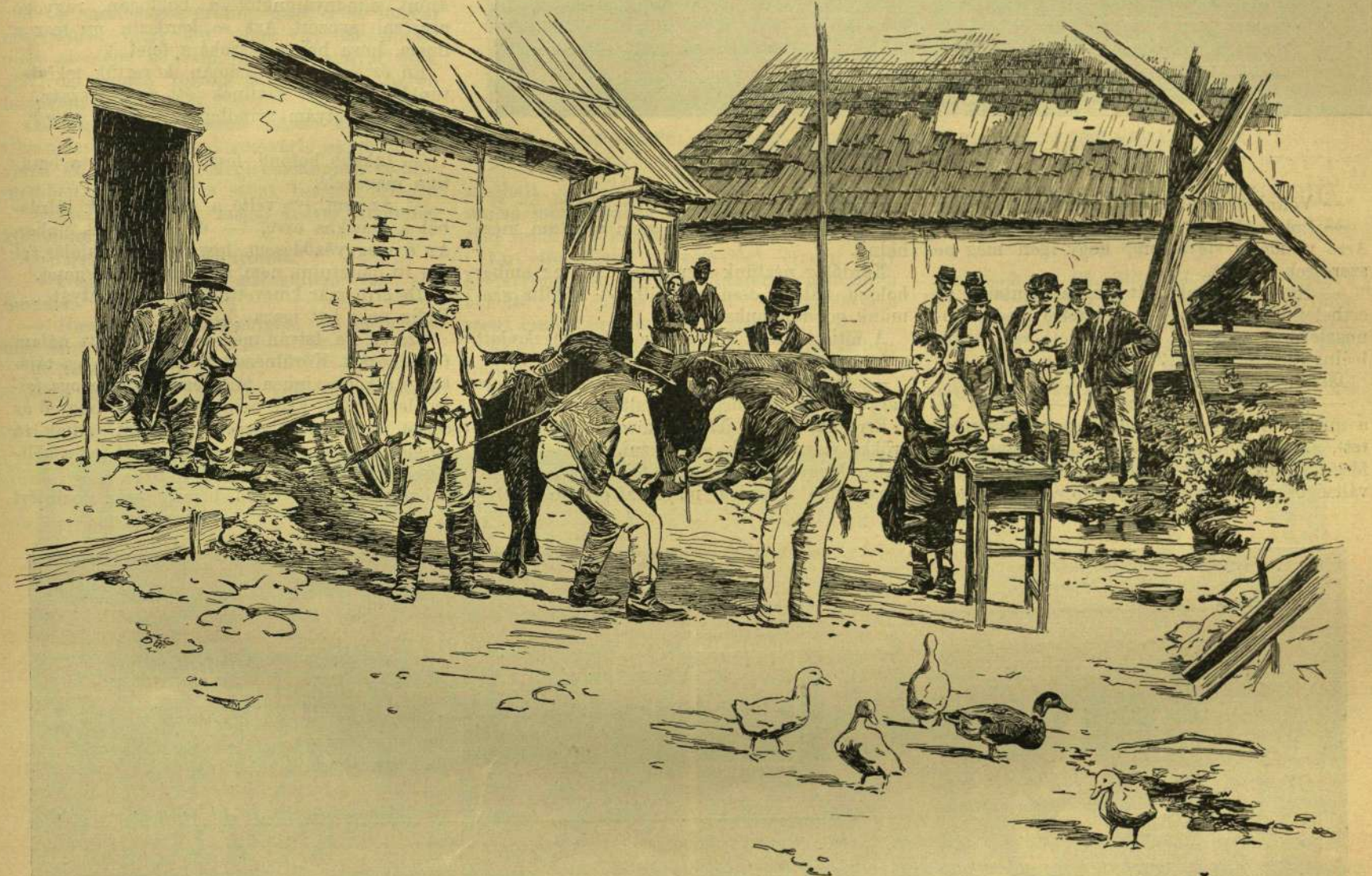
— Senkitől. Én mindig tudtam mindent eleitől fogva. Ha mit egyszer megláttam, annak ura is lettem...

Aztán elbeszélte Száz Fa István, hogy két évig Romániában, négyig Konstantinápolyban élt. Az utóbbi helyen két mestersége volt. Teherhordással és szőnyegjavítással foglalkozott, de, ha kellett, megfaragta a sakkfigurát is, akár fából, akár elefántesontból.

Ránéztünk Istvánra. Alig öt láb magas, hihetetlenül szikár alak volt, csak energikus, szögletes formájú homloka, inas nyaka s szinte térdig lógó gorilla karja sejtették, hogy ványadi teste titokzatos erőket rejtget.

— Birta kend a terhet? — kérdezte Emil.

— Birom ma is, — jelentette ki István, —

BIVALYPATKOLÁS. — Dobay Zeigmond rajza.

Debay Zeigmond
911

«Igen szerencsés voltam a kastélyban — folytatta a furcsa emberke, meghatottságában könnyeivel küzdöve, — ma is ott élnék én, ha el nem kergettek volna. De elkergettek. Mihály, a komornyik, rámfogta, hogy loptam; el kellett mennem.

«Elsőbben egy csizmadiamesterhez kerültem inasnak. Smakkolt a mesterség, a tizedik csizmámat már akkurátusabban megcsináltam, mint a majsztarem maga. S mégis el kellett mennem innen is. A majsztarné megcsókolt egyszer és én elszöktém.

Az általános érdeklődés csendbontó nesze: torokköszörülés, feszengés s egy pár tagolatan csodálkozást kifejező hang szakította félbe az előadót.

Emil mondani akart valamit, de mi leintettük.

— Halljuk!

— Azután — vette fel emberünk a fonalat, — vándoroltam egy ideig. Ehen koppant az állam, kéregetni rösteltem: épen nyár volt, szalmakalapot és kosarat fonogattam vagy

pedig idestova hatvan esztendő lesz. Ám ezt a zongorát — s mutató ujjával megcélozta a hatmázsás hangszert, — ezt a zongorát még kiviszem az udvarra egy magam.

Annaira el voltunk bámészkodva, hogy eszünkbe se jutott Istvántól megkérdezni, mi járatban van nálam, mit akar. Először hadd mesélje el egész élete történetét... Nógattuk. kérdéseket intéztünk hozzá. A főtisztelendő úr, a ki szintén vendégem volt, csak a fejét rázta.

Valami világesaló — sugta oda a szomszédjának, — kár vele foglalkozni.

Am emberünk további beszédje fonalán más véleményre terítette a papocskát is.

Elmondta, hogy kivételes testi erejét három körülménynek köszönheti. Asszonyt nem ölelt, szeszt nem ivott és mióta megváltatott, soha senkit meg nem bántott.

— En el tudtam aludni a kövön is — fejezte be szavait, — mert tiszta volt a lelki ismeretem.

Csodálatos ember! — Rendkívüli lény! — gondoltuk magunkban. Én megkérdeztem:

JAN TYT (1611-1661) FESTMÉNYE, ALATTA EZÜST SERLEGEK.

— Voltak-e barátjai?
— Soha senki, — hangzott a válasz. — Arra mindég vigyáztam, hogy igen meg ne szeressek valakit.

— Ej, — botránkozott meg a szentatyja az érthetetlen beszédén, — szeretetre még a gonosztevő is vágyik. Hogy tudott egy életet leélni szeretet nélkül?

István szomorúan mosolygott.
— Szeretek én mindeneket — állította — a mit a mi Urunk Istenünk csak megteremtett, azt is bűnösnek valloam, a ki eltapossa a férget. Annak, hogy valakibe nem akartam kiáltásosképen belegyönyörködni, egyéb oka van.

— Mi?!...

— Az, hogy idáig még nem akartam meghalni.

Kérdőleg néztünk egymásra. Ez az ember bolond, valami csendes örült, — közölte szemünk gondolatunkat.

A főtisztelendő most már belekapaszkodott a furcsa problémába.

— Azért, — mondta keményen, — mert nagyon szeretett, még nem halt meg senki sem.

Erre egy olyan jelenet következett, a mire örökké vissza fogok emlékezni. A kis szürke ember kiegyenesedett, egy fejet nőtt, a mint a pap felé fordulva magasra emelte idétle-

nül hosszú karjait. Arca kigyúlt, midőn szót emelt:

— Engedelemmel legyen mondva — szinte bűgött a hangja kitörő lelke húrjain, — nem akarom megsérteni a főtisztelendő urat, de annak, a ki igen tud szeretni, meg kell halnia. Krisztus urunk is abba halt meg: nagyon szerette az embereket.

Fejünk végkép összezavarodott. Annyi bizonyos, hogy az idegen emberke magatartása mindnyájunknak imponált. Mint házigazda, megkínáltam helylyel. Nem fogadta el.

— Köszönöm, egyéb kérésem lenne a nagyságos úrhoz.

— Szívesen teljesítem — mondtam, — érzem, hogy kérése nem lesz szerénytelen.

— A hogy veszsük. Itt szeretnék meghalni ezen a portán.

Zavarba jöttem.

— Talán élni akar itt. Szívesen szolgálomba fogadom; egy ilyen sokat tapasztalt embernek, mint kend, nagy hasznát vehetem a gazdaságban.

— Hű leszek.

Egyebet nem mondott. Külön-külön elköszönt mindnyájunktól s boldogan, ragyogó arcával távozott. Azt se kérdezte, mi lesz a dolga, hova hajtsa éjszakára fejét.

En és vendégeim némán követtük tekintetünkkel. Először Emilnek jött meg a szava.

— Szentatyám, svindlernek tartja-e még?

— Nem.

— Inkább bolond lesz, — motyogta barátom maga elé.

— Az sem, — vélte a páter egyik túlzásból a másikba esve, — ez egy szent ember. Az a meggyőződés, hogy érzi a halálát, el fog itt pusztulni, nem adok neki egy hetet.

De erre már kineveltük a jó szent atyát... Pedig neki lett igaza...

Száraz Fa István még aznap kerített nálam foglalkozást. Körülnézett a házamban és tájékan s a kocsiszinben fölfedezett egy rozoga félfedeles hintót. Este beizent hozzám, hogy ő az ócska járművet ki szeretné javítani, adjak rá tizenöt forint hús krajczárt, annyit fog a költség kitenni akkuratusan.

Szattler, kocsigyártó bizony száz forintért

RÉSZLET AZ EBÉDLŐBŐL.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — Balogh Rudolf felvételei.

VÉNUSZ-SZOBOR AZ ELŐCSARNOKBAN.

sem vállalta volna a hálátlan munkát: ádatam Istvánnak a költséget s cseléd létére önkénytelenül kezét fogtam vele.

István, mielőtt megakadályozhattam volna, megcsókolta feléje nyújtott jobbomat.

— Jó ember a nagyságos úr, — mondia meghatottan, — érdemes lesz érte meghalni...

Valami megmagyarázhatatlan, fájdalmas érzés nyilallott át a szívemen. Háttha igaza lesz a szentatyának! A csudálatos zárándok meghalni jött hozzám, engem szemelt ki, hogy megadja kiváltságos szeretetének az árát, a mi szerinte csak az élete lehet... Miféle ember ez? Szent-e csakugyan, vagy örült? Miféle földfeletti talajból sarjadzottak ki megmagyarázhatatlan misztikus érzései?

Egész éjjel vele álmodtam. Hajnalban kelttem, üzött a vágy, hogy beszéljek vele.

Munkában találtam Száraz Fa Istvánt. Tatarozta a hintót, még pedig oly kézbeli ügyességgel és gyorsasággal, hogy szinte szemfényvesztésnek tetszett a munkája. Szolid volt, csinos, egyszóval tökéletes.

Megkérdeztem az öregőt, miért idegenkedett a női nemtől. Ezt felelte:

— A méltóságos grófné után, a ki engem megváltott, vétek lett volna egy más nőszemély szemébe néznem, mert ő angyal volt, igazi égi csuda, rokona és szolgálója az én Istenemnek...

Öt nap alatt elkészült István a hintóval. Olyan lett, mintha a kocsigyártó akkor húzta volna ki a színeiből. Meglepetésemben és örömemben megöleltem a szent beszédű öregot.

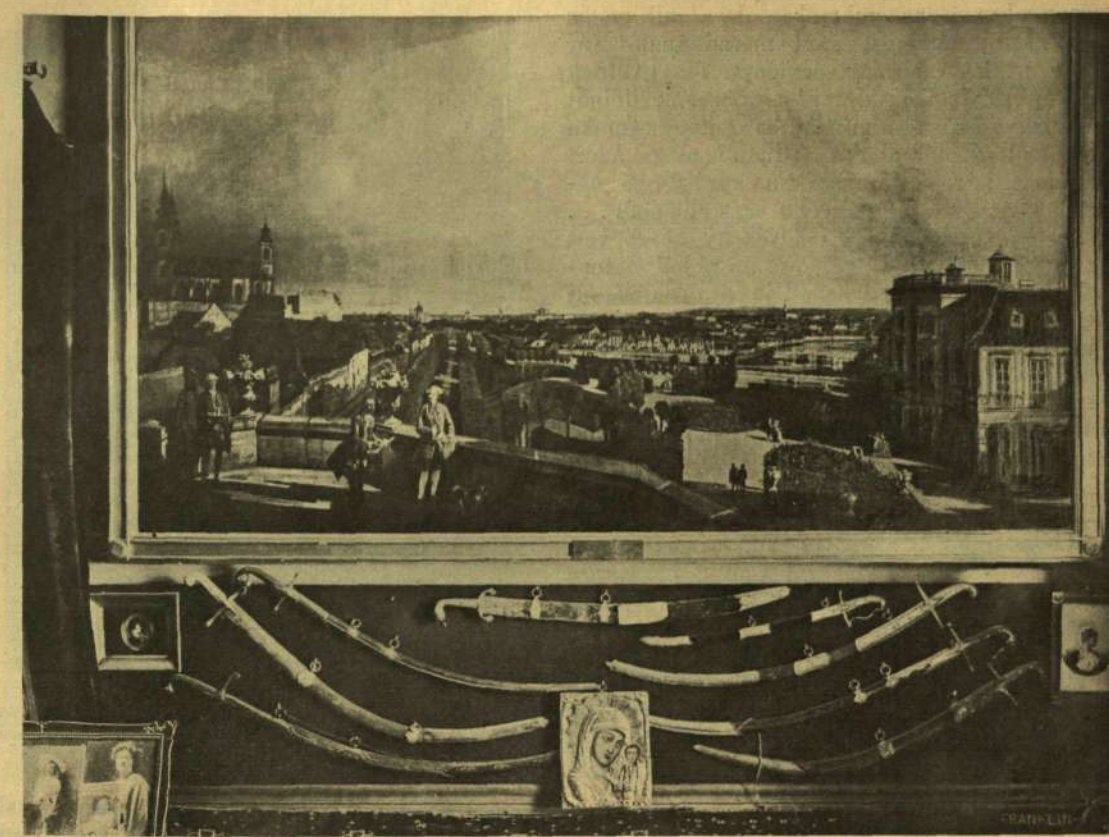
— Pompás ember maga, kedves atyámfia, köszönöm.

— Ó mosolygott és könnyezett.

— Csakhogy idején elkészültem vele, — monda.

— Hiszen nem volt sürgős, — jegyeztem meg én.

— Nekem sürgős volt...
Neki csakugyan sürgős volt, mert estére

BÉCS A XVIII. SZÁZADBAN, CANALETTO FESTMÉNYE, ALATTA RÉGI MAGYAR KARDOK.

meghalt... A kocsisal, a ki jelen volt élete utolsó lobbanásánál, azt üzent nekem, hogy rám testálta a szívét.

En elfogadtam s azóta úgy érzem, hogy két szívem van. De minduntalan elragad mind a kettő: az én haszontalan régi szívem s a szent ember öröklött szent szíve is.

Azért még nem érzem, hogy meg kellene halnom...

ISASZEGHTŐL BUDAVÁRIG.

Iglói Szentaghy Boldizsár 48-as honvédhadnagy kézirati naplójából.

Isaszegh... Itt süttött föl végre tartósan a honvéd diesség napja. Döntő csatát nyertünk, a kétségbeesett erőfeszítés gyönyörű pályabérét. De nem akarok én történelmet írni. Csak epizódokat jegyzek föl, a mikben magamat is mindben megforgatott a scrs, a miket

NŐI SZALON, EGYKORÚ ROKKOKÓ GARNITURA, KÉZI SELYEMHIMZÉSSSEL.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA BUDAPESTI PALOTÁJÁNAK MŰKINCSEIBŐL. — Balogh Rudolf felvételei.

kár volna elfeledni, mert nagyon jellemzőek a viszonyokra és az emberekre, de a mik mégis alkalmasint feljegyeztenél maradnának. Kár lenne értük. Sok nagy eseményre fényt vetnek némely oldalról ez apróságok és sok dolgot megmagyaráznak, a minék okát-fokát az unoka oly távolból már aligha érthetné meg. Azért mondom, kár lenne ezekért az apró forgásokért is nemzetem legnagyobb esztendejéből...

Az isaszeghi csatában tevékeny részt vett az én zászlóaljam* is, most már, hál' Istennek, jómagammal együtt. Új parancsnok, új segédtsízt alatt. A parancsnok Nyeregjáró János őrnagy, a ki segédtsíztjévé engem nevezett ki, tegnap ott a bicskei őrtűznél, nyomban a hogy miscalci betegeskedéséből megérkeztem. Parancsnok az volt, hogy csatárláncban oszljunk a Királyerdőbe s verjük ki onnan az ellenséget. Az őrnagy öt századot küldött az erdőre, a hatodikát az erdő előtt tartálékban tartotta — a zászló és saját személyisége védelmére. Én, mint adjutáns, persze mellette ácsorogtam, álmélkodva az újmódi harcazatban, hogy zászló és parancsnok nélkül rohan tűzbe egy bataillon.

Még jobban álmélkodott pedig az a lovas tisz, a ki im' nekünk vágat s rárival az őrnagyra:

— Mit tája itt a száját ez a század? Mért nem megy harcolni az erdőbe?

Sértett büszkeséggel felel jó Nyeregjáró major.

— Én Nyeregjáró János őrnagy vagyok s e századot a zászló őrzetere itt tartani jónak látom!

— No hát én meg Kiss Pál ezredes vagyok — dörgött vissza a lovas — s parancsolom őrnagy úrnak, hogy a századdal rögtön induljon tűzbe!

Parizni kellett, az én titkos nagy örömemre. Első sorba álltam, buzdítottam embereimet s ugyancsak nyeltem a füstöt. De nini, hirtelen retrál, sőt fut a század, ott hagyva engem két káplárral s hat bakancssal. Én meg rohanok a szemből ránk lövöldözőkre, éktelen szidom őket, mért pufogtatnak, nem látják, hogy honvédek vagyunk? Még mutatom is veres galléros köpönyegemet nekik, mire az erdő szélén lábhoz is eresztik a fegyvert a puskások s ránk bámulnak. Csak ekkor látom, hogy mind grancsár az. Egyforma parolink tévesztett meg engem is, őket is... Nosza hátra! Futottunk biz' ugyancsak a zászló után, ök meg, felocsudva ámulatukból, küldték utánunk a sortűzeket. Rosz puskások lehetnek, kilenczünk közül egyet se találtak.

Térs rétre értünk nagy lihegve, a hol újabb csoda várt. Ott állt már rangirozva teljes zászlóaljam. Hogyan jutottak ide a csatárláncba oszolt századok oly hamar, ma sem tudom. Újra megrohantuk a királyerdőt, de benne már egy szál grancsárt se találtunk. Mig mi a réten sorakoztunk, kivertek a németet az erdőből a vörössipkások, elvive így előlünk a pálmát. Bezzeg azok ugyan nem sokat sorakozgattak!

Oh, ez a 9-ik zászlóalj! Fiaim, unokáim, a kik íráson olvassátok, vegyék le a kalapot, ha halljátok e nevet: vörössipkások. Az volt a regiment! Minő a holdvilág, ragyog, világít és mosolyogva fogy el, hogy újra megteljen. Nevette, dalolva rohantak halálba a vörössipkások is, elfogytak négyszer is önvédelmi harcaink alatt, de megtelt ugyanannyiszor zászlóaljuk. Csupa fényességgel, a legvitézebb honvédekkel. Dícsőség volt e zászló alá bejutni, hát még alatta meghalni!...

Másnap, április 7-én, nagy ágyúzás Gödöllő felől. Aztán Kerepesen, Fóton át el Vácra. Itt 10-én diadalmas nagy csata, de benne, sajnos, mi tűzbe nem jöhettünk. Rezervában voltunk. Aztán Szerdahely, Rétság, Drégely, Gyarmat, A-Vár, Türe, Kissarlón keresztül el Nagysarlóra. Április 19-én vittük meg a dícsőséges nagysarlói csatát. A gömöri zászlóaljat Nagysarló ostromára parancsolták, mely valósággal meg volt rakva némettel.

A szélső utcákhoz érve, ostromcsapataink szélén már egyetlen tisztet se láttam. Magam ugrottam hát a csapat elére s utánam! kiáltással vezettem a rohamot az utcákra. Előttünk

* A gömöri és szépei fiúkból álló 19-ik honvéd-zászlóalj.

Vértési Károly a Bácsbodrogmegyei Irodalmi Társaság elnöke, kinek most ünnepik negyven éves írói jubileumát.

német zászlóalj retrált szép sorokban s csak utolsó szakaszai fordultak vissza, hogy ránk lövöldözzenek. Az ő bataillonuk közepén azonban ott állt nagy szürke lován a parancsnok s rendben dirigálta őket. Nem úgy, mint a mi tisztjeink, a kik mihielyt közel az ellenség, mindjárt leszálltunk a nyeregből, s gyalog bűntünk a sorokba!

Ez jutott eszembe, azért öntött el annyira a méreg, hogy minden áron lelőhessem azt a német komandáns. Onnan a nagy szürke lóról. Kapkodtam is három honvéd puskájáért is, rá is cselőztam sorban mindhárommal a németre, de egyetlenegy sem sült el, pedig mind cizderes* volt.

A német zászlóalj különben csakhamar szétugrott. Házakba, udvarokba hova; ott fogdos-tuk, löttük össze. E gyors siker egyébként nem a mi érdemünk, hanem újra a vörössipkásoké, a kik egy másik utcából egyenszögben rohantak meg a németeket s szét-szorták. Azok nem sokat cselőzgattak az ellenséget, hanem a hol' meglátták, szuronyt szeggez, előre! — rárohantak, akármennyi volt.

A szerűkert végeig üldöztük most csak a németet. Itt sorakoztunk, persze nagy bajjal, mert 3—4 zászlóalj legénysége volt egy rakáson, őrnagyuk feje után, pedig alig 400 lépésről folyton kartácsolt ránk egy német ágyútelep. Bukdostunk hát a sövények mellé s a kartács a fejünk felett csapkodott a csűrökbe. Boszúsán kerestem, hol van hát a mi ágyúinkból is legalább egy, hadd feleljünk méltóan a németnek. De biz' az ellenséges üteg elretírlásáig nem találtam sehol honvédagyút. Akkor lett szerencsém egy-két tiszthez is zászlóaljunkból. Előkerült derék őrnagyunk is, mellén, azaz hogy kabátján egy kis lyukkal, a mit egy fáradt golyó vágott oda, de a lajblit már nem bírta átűtni. Lett sopánkodás s halálkodás, hogy drága őrnagyunknak nem esett nagyobb baja.

Aztán nekiláttunk az ellenség üldözésének. Fajkúrt, Kolta, Perbete, Újgyalla, Szentpéteren át Komáromba jutottunk.

A Vág-redoutok előtt tanyáztunk. Csipős, szeles hideg járt, tüzet rakunk. A mi tisztí tüzünkhöz egyszer csak lepislog a sánczról egy utász s hamarosan szervusz Boldi! kiáltással a nyakamba omlik.

— Ez meg a másik honvéd testvérem. Ábris — ölelgetem s mutatom be a kamarádoknak. — De mért vagy te utász, mikor te tüzér vagy? — nézek rá csodálkozva.

Elmondta, hogy Guyon, mint bizalmas emberét, őt küldte a várba még az ostromzár alatt. Parasztnak kellett öltöznie és sok kaland, még több visztonagság után tudott bejutni a németen át Komáromba. Vízitelttem én is náluk, ott tanyáztak egyik vágoldali redoutban s megvendégelték prófunttal, szalonnával, törkölypálinkával. Egyéb nem akadt a várban. S még azt mondatták, hogy Komárom vára dúsan fel volt szerelve!

* Gyújtós.

Ábris a dunai oldalon inspecziált egy izben, mint tüzmester, az ágyúpark fölött. Látogatásban voltam nála s ő szeretettel magyarázgatta nekem 24 fontosait s 50 fontos bombamozsaraikat. «Csak valami mozgást látnék Szőny felől, mondotta, hogy láthatnád s hallhatnád ezt az őreget is. De így Isten nevében nem lehetek a németre. Drága a puskapor!» Most ért oda Guyon Rikárd is s jelentést tétetett magának őcsémével. Én feszesen szalutálva, félre álltam s gyönyörködve néztem az «oroszlánszívű» tábornok szép, büszke alakját. Akkor láttam először életemben. Tán odaátról is észreveheték, mert egyszerre megdördültek az ágyúk a szőnyi német sánczok felől. Záporként röpültek fejük felett a sístergő tüzes ördögök, de Guyon úgy állt alattuk, mintha csak gyerekek dobálták volna hógolyóikkal.

— Feleljünk nekik, őrmester! — kiáltotta kedélyesen s maga igazgatta gyakorlott kézzel Ábris ágyút.

A német golyók hátunknál vagdostak le a mocsárba s ugyancsak verték föl a vizes sarat. Alig győztük egymásról letörölgetni...

Éjfélre a mi zászlóaljunkt is förendelték a várba. Frissen vert hajóhídon a csillagsánczba húzódtunk, onnan meg el a szőnyi fővenysánczok ostromára. Bár a parancs szerint rögtön támadnunk kellett, derék őrnagyunk csak világos reggelen vezetett rohamra. «Sötétben nem lehet erélyesen föllépni» — mondotta a kiváló stratégia. A sánczból, mely Új-Szőny mellett a legelső volt, ki is vertük a németet, de benne is maradtunk egész nap, az egész komáromi csatá alatt. Seregünk fényesen megnyerte ezt az áprilisi csatát s Győrig kergette a németet.

Aztán elindultunk Budavára felé. Lassú marsban s feltűnően kis sánczokat téve. Szép tavaszi napokat éltünk, tömérdeket pihentünk s faluról-falura virágon jártunk. Teli szórta virággal a nép a vitéz feldunai hadsereg útjait. Legjobban kitétek magukért a jó tataink, bár minket, gömöri zászlóaljat, eleinte nagyon lesajnáltak. Német hadifoglyoknak nézték a 19-ik bataillont. Századaink első sorai tudni-illik medvesüveggel jártak, a mit mind a komáromi csatában akváltak az elfogott gránátosoktól.

Budától délnyugatra egy löherésben táboroztunk az első pár hétig. A szőlőkből elhozott legényeim valami pavillon-szerű fabódét, az lett a tisztisátor. Előttünk emelkedés, mely védett Hentzi ágyúgolyói ellen. A várbeli golyók mind ácsaptak fejük felett s bennünk semmi kárt nem tettek. Mezei tanyáinkról néhány hét múlva berendelték a Ráczvárosba, egészen a vár ágyúinak s puskáinak csöve elé! Nappal senki se mehetett ki a golyózápor miatt új tanyáinkról, mely földszintes korcsmaépülett volt, nagy udvarral. Tövében már a szőlők leveleztek, gyümölcsfák virágoztak s pompásul sarjadzott az egész természet.

Viruló szép élet hátunknál, előttünk meg a sötét arcú halál... Különös, de mi már csak ezt láttuk, éreztük akkor. A halált. Csodálatos balsejtelem s ép dícsőségnünk zenithje, Budavár megvívása előtt!...

Csoór Gáspár.

REZÁNOV.

REGÉNY.

Irta Atherton Gertrude. Angolból fordította Esty Jánosné.

I.

Midőn a kis hajó, mely már három izben daczolt a pusztító viharral, az 1806-ik év ama ragyogó áprilisi reggelén elvitorlázott a remek szép fensík mellett és beért a san-franciskói öbölbe, Rezánov felelte az elmúlt három év keserű megaláztatásait, testi-lelki gyötrelmeit, nélkülözéseit és veszedelmeit, felelte ama Nagasaki kikötőjében töltött nyomorúsággal teli hónapokat, midőn Oroszországot ellenséges, irigy szemek láttára érte megaláztatás; szorongatott helyzetét Kamesatkában, midőn kénytelen volt másra bízni azt, hogy mentgesse kudarczát otthon, ő maga pedig továbbra is kitartott a czár éjszak-keleti barbár és örökösön lázongó tartományaiban, mint ő császári felsége képviselője és azon társulatnak teljhatalmú megbízottja, melyet saját lángesze hozott létre;

felelte ama nélkülözésekben és magányban eltöltött esztendőit, a veszedelmeit, melyek leküzdésében még a legbátrabbak is tehetetleneknek bizonyultak, felelte még a sármalmas állapotban sanyló legénységet is, melyet, midőn Sitkát elhagytak, megtizedelt a járvány és lelkeiben újra megcsendült a rég elnémult ifjú életöröm.

— Tavasz van most Californiában, — szölt magában, felsóhajtva, de a sóhajt mosoly váltotta fel. — Csakugyan úgy van, — elmélkedett tovább, mert az élet megtanította bölcselkedni, — hogy a megokolatlan boldogság pillanatai kétségtelenül a legirigylendőbbek, mivel visszahatásukban nem rejlik sem keserűség, sem csömör. Mindez itt előttem oly csábos, mint mondjuk, egy nő ígéretei. De mi rejlik mögötte? Csupán tudatlan, kapzsi spanyolok, ellenséges indulatú benszülöttek és határtalan unalom, — erre fogadni mernék! De ha egész California oly gyönyörű, mint e hely itt, úgy senki emberfia, ha Sitkában töltött egy hetet, nem kívánhat ennél szebbet.

Különböző távoli útjai alkalmával Rezánov előtt gyakran nagyszerűben nyilvánult meg a természet, de bájosabban soha. Közvetlen jobb-felől, midőn hajója befordult az öböl ama keskeny nyílásába, mely később az Arany Kapu elnevezést nyerte, kevés az érdekes látnivaló, kivéve a tengerbe nyúló óriási sziklák, melyeket az ugrádozó és ugató fókáraj lepelt el; azon túl lapos és homokos volt a tengerpart. Balfelől azonban egyenesen emelkedett ki a tengerből az éjszaki hegylánc utolsó nyúlánya, melynek meleg, vöröses árnyalatban játszó szaggatott csúcsai gyönyörű összhangba vegyültek a dombok és lejtők buja zöldjével. Egyetlen fa sem látszott; a hegylánc, a jobb-felől messze a homokpart fölött elterülő dombok olyanok voltak, mint óriási lávahullámok, melyeket az elképzelhető legbájosabb formákba és vonalakba fagyasztott a megbékült természet; és évszázadok multával zöld köpenyt borított képződésük rettenetes titokzatosságára. Az óriási öböl, mely oly csendes és oly kék volt, mint egy havasi tó tükre, oly nyugalmas, mintha bolygónk munkájában kimerülve elszunnyadt volna felette s melyet csupán helyenkint szakított meg egy-egy messze a vízbe nyúló sziklanyúlvány. De midőn a «Junó» lassan befelé haladt a csatornába, Rezánov meglátta, hogy a leghatalmasabb szikla csupán egy nagy sziget határa, mely köré többféle más apróbb sziget csoportosult és mindezek oly hatalmas bástyaszerű magaslatokat alakítottak, mint a minőket Olaszország és Spanyolország sikságaiból látnak hirtelen kiemelkedni; távolabb még szűkebbnek látszott az öböl, melyet a csillogó víztükör határolt; míg a ragyogó víztömeg keleti határát violaszínű hegylánc kerítette be, melyet itt-ott halványzöld friss fű borított, vagy biborszínű szakadékok szeltek át,

KERÉKPÁRVERSENY A MILLENÁRIUS VERSENPÁLYÁN.

hol a törpefenyő húzódtott meg a nyári passát-szelek elől; a bársonyos kék égboltna pedig felnyúlt mögötte a távoli hegyláncnak egy-egy merész, vulkánikus csúcsa. Sem egyetlen emberi lény, sem csónak, de még legelésző csorda sem volt látható és Rezánov egy pillanatra felelte a büszke öntudatot, hogy ő a nagy Oroszország fia közé tartozik, engedett a bársonyos kábitó levegő csábos hatásának és átadta magát ifjú évei álmainak, midőn még szemében Európa udvarait a mesebeli Eldorádóhoz hasonlította, amaz álmoknak, melyeket ott szőtt ősi birtokai végtelen magányában.

— Nem olyan-e ez, mint a Paradicsom kapuja, Exellenziád? — kérdezte oldalánál egy tiszteletteljes hang.

A nagy úr, a nélkül, hogy megfordulna, összeránczolta homlokát. Az őt megszólító dr. Langsdorff orvos és természetudós egy személynben, elkísérte a küldöttséget Japánba és bár Rezánov őt az elképzelhető legunalmasabb embernek minősítette és szívesen ott hagyta volna Kamesatkában, mégis magával vitte, mivel koezkázatos utazásaiban szüksége volt egy ügyes orvosságleverőre és kirurgusra.

Langsdorff viszont tudományos hóbortjai mögé menekült Rezánov udvarias elnézésével szemben; tudnivalója és a tudományok iránti lelkesedése még nagyobb megpróbáltatást is eltűrte volna vele, mint ennek az autokratá-

nak követelődző szeszélyeit, a kitől sohasem, még a legválságosabb pillanatokban, Nagasakiban sem tudta megtagadni a tiszteletet.

— Valóban, úgy van, — felelt Rezánov, — de csodálom, hogy még az efféle elmozdíthatatlan tárgyak iránt is, mint a hegyek és víz, képes ön lelkesedni. Nem látok itt egyebet sirályok-nál és fókáknál, ezekből pedig ugyan eleget láthattunk Sitkában is.

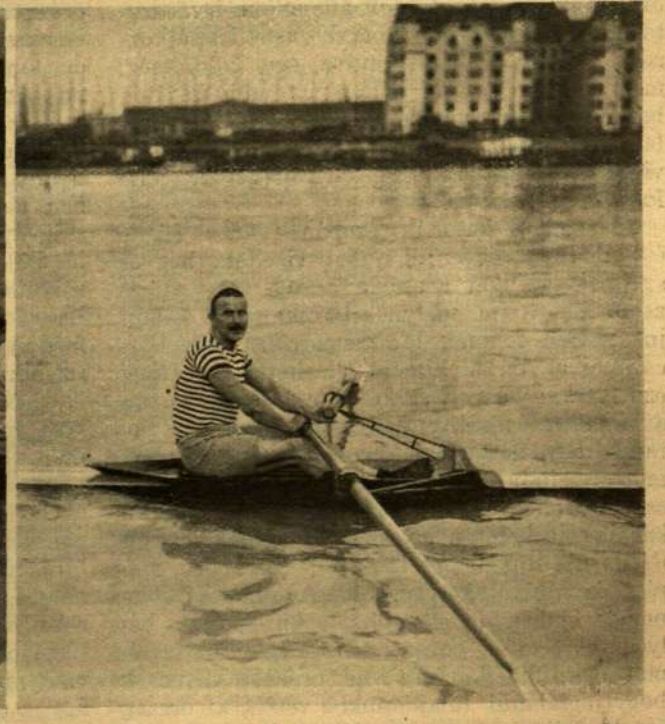
— Oh, Exellenziád, ilyen termékeny országban, mint ez és ilyen éghajlat alatt, mely még egy közikalából is életet tudna fakasztani, bizonyára a levegő és viz lakóinak egy oly kincsébányájára akadhatunk, mely hivatva lesz Európa tudományos világában feltűnést kelteni!

— Csakugyan, — szölt Rezánov és egy önkénytelen vállvonogatással elbocsátotta a tudóst. De ezzel megtört számára e bájos áprilisi nap varázsa is, daczára, hogy a tudós doktor nem volt az egyetlen bűnös, a ki gondolataiban megzavarta.

Az Arany Kapu szélessége csupán egy mért-földnyi és a gyors áramlat a «Junó»-t az alacsony hegyfok alá vitte, melynek tetejéről hirtelen éles kiáltás hangzott fel. Rezánov szeméhez emelte látósvét és azon keresztül látta, hogy a mit ő sziklaomlásnak nézett, valójában erőd, melynek kapujában egy csoport izgatott férfiak áll. Ő, egy szerfelett kényes küldetés megbízottja minőségében vissza-

A «PANNONIA» EVEZŐS-KLUB NYOLCZASA.

KILLER ERNŐ, AZ EGYES FÖVERSENY GYŐZTESE.

A BUDAPESTI NAGY REGATTA.

A KÉZDIVÁSÁRHELYI ÁLLAMI POLGÁRI LEÁNYISKOLA ÚJ ÉPÜLETE.

vonult a hajó belsejébe és onnan kirendelte a két parancsnokló tengerésztisztet.

A két jókedvű fiatal tengerész, kik szívesen hangos «hurra»-ba törtek volna ki civilizált embertársak láttára, hogyha vissza nem tartja őket a parancsnokok iránti mély tisztelet, csupán udvariasan köszöntötték a spanyolokat, majd pedig a földélt tisztelő állásba helyezkedett. A «Junó» egyenesen az erőd ágyú célvonalába került.

A spanyolok egyike felemelte a szócsövét és bekiáltott:

— Kicsodák önök?

A «Junó» fedélzetén senkisémet tudott egy szót sem spanyolul Rezanov kivételével, de azért megértették a kérdést. A legidősebb tiszt szinte szócső segítségével válaszolt.

— A Junó — Sitkából. — Oroszok.

A spanyol tiszt egy parancsoló kézmozdulattal beengedte futni a hajót a kikötőbe, melyet a szárazföld egy óriási kiszögellése alkotott és melynek nyugati csücske volt az erőd. Az oroszok, mint azt bekés természetű küldetésük megkívánta, haladéktalanul engedelmessé váltak a felhívásnak. A kikötő előtt, melybe befutottak, egy mértőföldnyire a homokos tengerparttól, hatalmas négyzetet alkotó épület emelkedett vagy kétszáz lábnyi kiterjedésben, ezt egy körülbelül tízennyi láb magas és hat láb széles kőfal kerítette be. Az oroszok felismerték, hogy ez a Presidió. Látták, mint vágat lefelé a dombról a tisztok csoportja az erőd mögött terjeszkedő bekerített területre, hogy ottan egy szintoly igazott állapotban levő tisztokból álló csoporttal tanácskozába bocsátkozzék. Néhány pillanat múlva egy küldöttség, melyhez egy pap, ki a Ferencz-rendi barátok barna csuháját viselte, csatlakozott, vágatott le a kikötő felé. Rezanov megbízottjaiként Davidov hadnagyot és Langsdorff orvost rendelte fogadásukra partra.

A spanyol katonák csupán rendes fekete és biborszín egyenruhájukat viselték, hegyes szalmakalapjukat azonban arany- vagy ezüstszínű ékesítették, melynek bojtjai széles kalapjuk szélén függtek le; magasszárú zergebőr-csizmáikat tarka himzés díszítette és óriási ezüstsarkantyú volt sarkukra csatolva. Csupán a parancsnokok kapott magára egy díszes Serapet, egy négyzetes, piros posztódarabot, melyet zsinór tartott össze. A mint a vágató csoport élén haladt, balkezt nyomatókusan kardja markolatán nyugtatva, mintaképe volt California ifjú nemesének, sötét arcbőré, mérsz és kihívó, karcsú, tüzes, minden ízében nemes ember, de a mellett a kicsapongás bélyegével arczán. Szemei felragyogtak az izgalmat ígérő találkozásra; az oroszok nemcsak hogy jogtalanul tulajdonukba vették az ország északkeleti részét és nemrégiben kalózik módjára, vidrát vadászva törtek be a partra és ezzel a spanyol kormányának heves rosálásra és bizalmatlanságra szolgáltatott okot, de még az

egész partvidéken oly hírek is keringtek, hogy a lakosság már-már minden sirálycsoportban valamely támadó hajóraj előhírnökeit vélte látni. Ez volt az ifjú Argüello legelső szereplése parancsnokló minőségben. Nagyon unalmas volt az élet a felszigeten és ő örömmel üdvözölte volna a hadüzenetet is.

Davidov és Langsdorff a «Junó» egyik csónakjában ezvezték a partra. A tárgyalásokat a két tudós férfi kezdte meg latin nyelven.

— Kicsodák önök és honnan jönnek? — kérdezte a pap.

Langsdorff, kit Rezanov szigorú utasításokkal látott el, melyen meghajta magát, így válaszolt:

— Oroszok vagyunk, világköri utazásban. Az volt szándékunk, hogy egyenesen Montereybe megyünk és ott mutatjuk be hivatalos okmányainkat és tisztelgünk az önök nagyhirű kormányzójánál, de az ellenséges szelek, valamint az a tény, hogy élelmiszereink fogytán vannak, arra kényszerítették, hogy a legközelebbi kikötőbe vitorlázunk be. A «Junó» Davidov és Klovstov, az orosz császári haditengerészet hadnagyainak parancsnoksága alatt áll; és uralkodónk kegyes engedelmeiből az orosz-amerikai társulat hajórajához csatlakozott.

Egy pillanatig elhallgatott, majd henevezve kivágta a tromfot:

— Expedicióján főparancsnoka ő excellenciája báró Rezanov, kamarás és titkos tanácsos, volt nagykövet a japán udvarnál, az orosz-amerikai társulat teljhatalmú megbízottja és császári biztos a ő felsége I. Sándor, a minden oroszok csárja északnyugati tartományainak Amerikában, a kit ő képvisel e vizeken.

E szavak, melyeket a pap folyékony spanyol nyelvre fordított le, mely hatást tettek a spanyolokra; de Argüello, ki most mint Montereyben távollévő atyjának, a san-franciskói presidió parancsnokának helyettese mutatkozott be, bőlesen bólintott fejével és rövid tanácskozást tartott a tolmács tisztét betöltő pappal. És ez most ép oly diplomatikus mosollyal fordult az oroszok felé, mint a minőre Rezanov rút ábrázatú orvosi tanácsadóját kioktatta.

— Nagyhirű kormányzónk, Don José Arrilaga, már ezélt két évvel hírlt vette a spanyol udvartól, hogy 1803-ban a «Nadesbda» és «Néva» hadihajók elindultak Kromstadtól, az egyik Krusenstern, a másik Lisiansky kapitány parancsnoksága alatt, és hogy az elsőn a nagyhirű japán nagykövet, báró Rezanov, titkos tanácsos, kamarás tartózkodik. Azt várták, hogy a két hajó érinteni fogja ő felsége legkatholikusabb uralkodónk nagykiterjedésű tartományait és valamennyi alkirály és kormányzó azt az utasítást kapta, hogy a hatalmas orosz császár előkelő képviselőjét kellő tisztelettel és vendégszeretettel fogadják. De most nem tudjuk megérteni, hogy ő excellenciája miért érkezik ennyire elkésve és ily kicsiny vitorlázson

hozzánk, a helyett, hogy ama nagy pompával jelenne meg, melylyel Európából útra kelt.

— Ennek igen egyszerű a magyarázata, szent atyám. A hajók, melyekben eredetileg útnak indultunk, különböző körülmények folytán kénytelenek voltak rögtön Európába visszatérni, a mint elértük Kamcsatkát, miután befejeztük küldetésünket Japánban. És erre a kamarás és teljhatalmú megbízott úr ő császári felsége I. Sándortól azt a parancsot kapta, hogy ő, mint a császári hatalom képviselője az orosz-amerikai tartományokban, haladéktalanul szálljon a «Junó»-ra azon célból, hogy a Kurile és Aleutiai szigeteket, Kadiakot és Amerika északkeleti partjait meglátogassa.

¶ A császár ugyan nem is tudott a «Junó» létezéséről, de miután Rezanov e távoli vizeken tényleg az ő magas személyét képviselte, elég igazságot tartalmazott a kijelentés arra, hogy egy alattvalója lelkiismeretét megnyugtassa.

A spanyolokat kielégítette a magyarázat. Argüello hadnagy megkérte a kikötődteket, térnének vissza hajójukra és hívnák meg névben a kamarást és társait a presidióba, hogy annak szerény vendégszeretettét igénybe venni kegyeskedjenek. Az egyik spanyol elvágott, hogy lovakat szerezzen az idegenek számára.

Néhány pillanat múlva még nagyobb hatást tett reájuk előkelő vendégük megjelenése, a mint az a csónakban állva közeledett feléjük. Rezanov felöltötte sötétzöld, arany csipkével ékesített diszruháját, mellén a gyémánttal kirakott Szent Anna-rend pompázott, egész megjelenése oly férfias és előkelő volt, a minőhöz hasonlót a kaliforniaiak, kik maguk spanyol őseiknél jóval erőteljesebb testalkatúak voltak, még sohasem pillantottak meg. Hatalmas, mintegy parancsolásra született alakja és egyénisége, melyet nagy műveltség és nyugalom jellemzett, előkelő világfinak, de egyúttal ellenkezést nem tűrő nagyúrunk tüntették fel őt. Hosszú, tojásdad arca keskeny, kissé éles vonású volt, finom metszésű szája nagy akaratere, a mellett derült kedélyre vallott; orra hosszas, hajlott, rendszerint félig lehúnyt szemei világoskékek, éles és hideg tekintetűek voltak; mint sok más rangbeli európai, ő sem viselt parókat és rövidre nyírt szőke haját nem hajporozta be.

Egész megjelenése ugyan rendkívül tekintélyes, de nem valami megnyerő volt. Így vélte az ifjú Argüello, míg Rezanov partra nem szállt és őt mély meghajlással üdvözölve, el nem mosolyodott és feleje nem nyújtotta kezét. Erre a benyomáshoz könnyen engedő spanyol «úgy meglágyult, mint egy asszony», a mint azt később Concha nővérének megvallotta és szívesen megeskötölte volna az idegen arcát, ha lelkesedését meg nem fékezi az általa keltett mély tisztelet. De Rezanov sohasem tett szert hűségesebb barátira, mint a minővé Luis Argüello vált számára, ki élete végéig arra esküdött, hogy az egyetlen férfi, ki őt előtte a nagyúr eszményi megtestesülése volt, amaz idegen, a ki 1806 áprilisának ama bajjóslatú reggelén éjszakeről érkezett hozzájuk.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Az újságokban mostanság meglehetősen sűrűn olvasunk híreket, a melyek *parkok* rendezéséről és kibővítéséről szólnak. Ezek a hírek azonban a lapok közgazdasági rovatában jelennek meg, nyilvánvaló bizonyossággal annak, hogy ezek a parkok nem szórakozás, séta vagy pihenés kedvéért valók. A közlekedési vállalatok *parkjairól* van szó, a melyekhez a kertész-művészetnek semmi köze sincsen, mert ezekben se fák, se virággyepek, se árnyékos utak nincsenek. Ezek a parkok felszerek, a melyekben a szárazföldi és a vízi közlekedés járóműveinek állománya tanyázik, — a mikor tanyázik.

Ezek a parkok most nőnek, gyarapodnak. A vilámoskocsi szaporítását egy energikus városi határozat szeges korbácsának fenyegető suhogása nögatja, de hírt olvassuk egy másik park gyarapodásának is, a melynek az alkalmatosságairól szinte ritkábban esik szó, mint akár — az omnibuszról. A mely mintha lassanként kivonta volna magát — a köztudatból.

A *csavargózók*, vagy a hogyan a nevét még

jobban ismerjük: a propeller-társaság parkjáról van szó. Ha igaz lesz: ez is megbővül. Mire a monarchia haditengerésze megkapja a maga Dreadnoughtjait, Budapest viziereje megizmósodik — őt új propellerrel.

Nem sok. De illik, hogy nagyon megbecsüljük. Mert ez az öt új vízi vándor Budapest leghatalmasabb, legszebb és — legéletlenebb útjára visz egy kis mozgást, egy kis «hullámzó» élelenséget. A Dunára. És itt el lehet mondani, hogy a legcsekélyebb adományt is hálás köszönettel fogadjunk. Mert rettenetesen rá vagyunk szorulva.

A milyen példátlan Budapest nagyszerű fejlődése, a világ első városai sorába való rohamos előretörése, olyan példátlan és érthetetlen ennek a roppant hivatású hullámos ezüst-útnak a fejlődéstől való elmaradottsága, belőle való kiesése. A mit egy folyóvíz, mint a forgalomnak, mint a közlekedésnek, mint a díszítésnek és mint a szórakozásnak eleme produkálhat, azt a Duna Budapestnek mind bőségesen kínálja. Bőségesen, de — eredménytelenül. Ennek a hatalmas szép szőke folyamnak nincsenek védő szentjei és pártfogó tünderei Budapesten. A partjait felöltöztették ugyan, mert a szükség parancsolta, de egyébként — üres telek. Az emberek körülbelül olybá fogják föl, mint egy hatalmas — közlekedési akadályt, a mely csak arra jó, hogy hidpénzt lehessen szedni rajta, el lehessen különíteni vele — a Margitszigetet és módot adjon az öngyilkosságra azoknak az életuntaknak, a kiknek a revolver lármás és drága.

Egyszer, néhány év előtt egy grandiózusan elképzelt, de több jóakarattal és buzgóssággal, mint ügyességgel és hozzáértéssel rendezett ünnepség föl akarta vetlünk födöztetni a Dunát. Sajnos, azonban ezt a vállalkozást csak — a kudarcza tette emlegetetté és ennek a balsikernek a kódéből mintha azóta is folyton ott lebegne egy homályos foszlány a szép folyam tükre fölött. A Duna nem tud se Canal Grande-ja, se a Szajnája lenni Budapesten. A vállalkozás érthetetlen idegenkedéssel tartózkodik attól, hogy a hátára merészkedjék és élettel, színnel töltse meg szép és — hasznos ötletek számára annyira kínálkozó kerekét. Egy újságczikk biztatására két év előtt akadt vállalkozó, a ki koncessziót kért egy *úszó kávéház* berendezésére, az engedelmet meg is kapta, de ez a kávéház — ma is csak koncesszió. Pedig kávéházat már csak igazán szívesen és könnyen csinálnak Budapesten. Az *úszó kávéházak* azonban mind e mai napig is csak a szárazföldön tűsnek. Némelyik a jöltében, némelyik — az ellenkezőjében. De a vízre egyik se megy még annak a reménynek a kecsesgetésére se, hogy ezzel talán — kint lehetne a vízből.

Nem a kávéház azonban az, a mi legjobban hiányzik a Dunáról Budapesten. A mi közlekedési mizeriainkon a főváros természeti fekvése szerint egy erős, gazdagon szervezett és olcsó vízi-forgalom, sűrű és kényelmes járatokkal rengeteg sokat segíthetne. A kiránduló-kedvet pedig, tavasztól őszig, példátlanul szolgálhatná, lévén a bajó, már a meddig a levegőben való rendszeres közlekedés érvénybe nem lép, az egyetlen alkalmatosság, a melynél a szórakozás és a fölfrissülés, a csöndnek és a tiszta levegőnek élvezése, már az indulás pillanatában kezdődhetik és egész a megérkezés pillanatáig eltarthat. Csak éppen elegendő hajó kell hozzá.

Semmi kétség: idővel erre is rájönnek az emberek és a Duna jövődő életének dús, színes, viruló mozgalmassága el is felejteti majd azt az időt, a mikor ez a temérdek víz oly nagyon rászorult — egy gyűszűnyi tinta támogatására.

Még egy másik, szintén nem kövel kövezett útnak szomorú néptelenül maradását panaszozza el egy most megjelent írás: a *Gyermeknap* gyűjtésének kimutatása. Az igralom útján a kimutatás szerint nagyon kevesen jártak az Országos Gyermekvédő Liga idei ünnepén. Szemrehányást érte — hiszen nincs is, a kinek adresszája! — nem tesz a jelentés, de elmondja, hogy a külföldön a legnemesebb humánus célra sokkal dúsabban folyt

A trachodonnak, mely egy igen régi geológiai korszakban, a kréta-korban élt a kétféle életet folytatott, mint a mai kor békaféléi, addig csak egyes esztjei voltak ismeretesek. Ujabbannak az őslénynek valóságos múmiáját találták Amerikában, s a bőrének egy jó állapotban megmaradt darabját. Ezekből a leletekből rekonstruálni lehetett az egész rengeteg állatot, olyanakk, a minő valószínűleg élő állapotban volt. Hossza mintegy 13 méter.

A TRACHODON.

az önkéntes adó, mint minálunk. Hamburgban például, a mely kisebb város a magyar metropolisnál, nyolcszor annyit hozott a gyermeknap, mint Budapest.

Már most mit jelent ez? Azt-e, hogy Hamburg gazdagabb népi város, mint Budapest? Ezt jelentheti: mert ez igaz. De fillérje a szegénynek is van, az urnákba nemcsak aranyat szabad dobni és tudjuk, hogy jobb a sűrű garas, mint a ritka forint. Azt jelenti-e tehát az eredmény, hogy Hamburgban jobb szívűek az emberek, mint Budapesten? Nem. Ezt el nem ismerhetjük. A jóság, a könyörülő és segítő hajlandóság a magyar szívekben nem gyöngébb, mint más nemzetek érzésében. Se a ridegség, se az önzés vagy zsugoriság nem szerepel jellemző vonásoknak között.

Más itt a magyarázat. A *jótevés erkölcsi szervezésének kezdetlegessége*. Ebben a tekintetben, éppen a tavalyi és az idei gyermeknap lefolyása a példa rá, még a végtelennel való kísérletezésnél tartunk. A tavalyi gyermeknap anyagi eredménye fényes volt. De ezt az eredményt egy barátság-talanul morajló *utazás*gérte. Tömegben akadtak, a kik sokallották azt az energiát, a melyet az önkéntes adószedés mindig csak dícséretre érdemes szervezete nemes lelkesedésében kifejtett. Talán nem is a pénzért zúgolódtak a megexekváltak, mint a föltevésért, hogy érzésük megmozgatására az ösztönző erőnek ily hatalmas mobilizálása szükséges.

Ha ennek a morájának visszhangja akart lenni az idei némaság, a buzdító szónak teljes elhallgatása, megértjük, de az eredményt, a mint örvendetésnek nem jellemezhetjük, jellemzőnek se ítéltetjük. A sok nógatás és a semmi nógatás között ugyanis még elfér annyi, a mennyi akár a teljes sikerre is elegendő. És a buzdítás minden eszközéről egyszerre lemondani különösen veszedelmes és több, mint kockázatos módszer ott, a hol az embereket a buzdításnak valóban minden eszközéhez hozzászoktatták. Önkéntelenül és óhatatlanul támadt érzés az, hogy a kik tavaly már *kerülték* a sok kapacitálást, az után már *kerestek* és vártak belőle egy keveset, hogy a kezükben szorongatott obulus az urnába bocsássák. Ez az idei eredmény tehát semmiképpen se vindikálhatja magának a hiteles mérték erejét. A kettő közül valamelyik metódust a közönségnek meg kell szoknia. És erre mi — a harmadikat gondoljuk legeredményesebbnek. Azt, a melyik egy kialakulólagománnyal tapintatosságával majd képes lesz megmaradni a két módszer végtelensége kö-

zött. A melyekben lesz ösztökélés, de az ösztökélésben lesz kímélet is. A melyik felelősen eléje megy a segítőkésznek, de nem lehet megválni azzal, hogy üldözöbe venni az embereket. És a melyik respektálja az adakozó kedv szemérmességét — mert nemcsak szemérmes szegények, hanem szemérmes adakozók is vannak, — de a tapintatosságot se hagyja kihúlni a közömbösség.

Megtalálni ezt a metódust bizonyára művészet lesz. De erre a művészetre a magyar lélekben kétségtelenül megvan a képesség és fogékonyság. Mert azt minden dícsérvés és minden hízélgés nélkül leírhatjuk, hogy a magyar emberben sokkal nagyobb a hajlandóság az adásra, mint a kérésre. Se kunyoráló természetiek, se fősvények nem vagyunk. Nem lesz tehát nehéz ehhez a természetünkhez hozzáigazodni. Csak az adakozó kedv megindításának igen könnyű munkáját nem szabad se a túlságos kapacitálás, se a teljes közömbösség végtelével megnehezíteni. *Egy meleg szó*: a melyet azonban se megszorítani, se elhallgatni nem szabad, ez az egész titka a sikernek. Akkor aztán nem borít bennünket árnyékba a maga józanságának statisztikájával se Hamburg, se Magdeburg, se semmi más városa a világnak.

Sigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

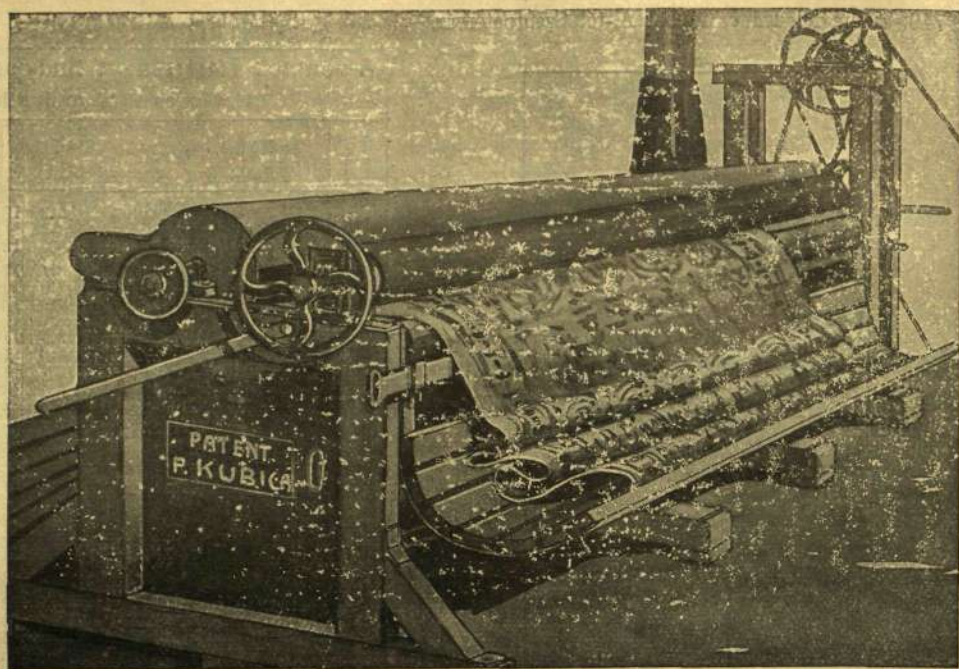
A Rákóczi-emigráció török okmányai. Az országos bizottság, a mely annak idején a Rákóczi s társai hamvainak hazahozatalára vonatkozó intézkedéseket és tárgyalásokat vezetett, ezenkívül történetírásunknak is jelentékeny szolgálatot tett azzal, hogy a török kormánytól engedélyt eszközölt ki a Rákóczi-emigráció törökországi iratainak felkutatására. Már Mikes leveleiből is lehet állapítani, hogy II. Rákóczi Ferencz rodostói udvara élénk hivatalos és írásbeli összeköttetésben állott a portával s ez az anyag vált a szultántól nyert engedély által megközelíthetővé. A kutatás nagy és nehéz munkájára dr. Karácson Imre, a győri kisszeminarium akkori igazgatója vállalkozott s négy évi buzgó búvárkodással, sok akadály leküzdésével sikerült neki megtalálni a Rákóczi-emigrációra vonatkozó portai leveleket. Ezzel a Rákóczi-kor történeti ismeretének egész új anyaga tárult fel, a mely sokfelé kiegészíti, mélyíti és elevenebb teszi azt a képet, melyet Rákóczi törökországi tartózkodásáról és emigrációs törekvéseiről alkothatunk magunknak. Az okiratgyűjtemény, *Thalóczy* Lajos előszavával, most jelent meg az Akadémia kiadásában. A tragikus véletlen hozta magával, hogy a fanatikus lelkesedési kutató, Karácson Imre nem érthette meg munkája megjelenését, most május 4-én meghalt Konstantinápolyban. A tudomány nagy vesztesége volt

**Szörme-, mosó,
szőnyeg- megóvó,
poroló,
javító és
tisztító-
intézet.**

Kerber Henrik

Budapest, VIII., Nap-utca 29. sz.

Telefon 53-55. Ablaktisztítás, lakástakarítás, szobapadló-beeresztés, pormentesítés és fűregirtás. Alapítattott 1890-ben.

Szénásy Hoffmann és Tsa

selyemáruházában, IV., Bécsi-utca 4. szám

előrehaladt idény miatt a

nagy nyári occasió

mélyen leszállított szabott árak mellett megkezdődött.

Jó minőségű mintázott foulard-, serge- és csíkos paillette-selymek ruhára már 95 krajczártól kezdve.

:: Mintákat vidékre
bérmentve küldünk.

Szénásy Hoffmann és Tsa csakis IV., Bécsi-utca 4.

Minden nő szeret

hatalmának, vagyis szépségének fenntartására áldozni és helyesen teszi, hiszen azért nő, hogy szép legyen. Az elcsúszott vörös orr, szepöl, májfolt, mitesszer, pattanás, ráncok, foltok, minden arczisztatlanság és bőrhány eltávolítása kötelessége a nőnek, vétek volna rut arczszal élni, ha van megbízható tökéletes szer, mely szépséget teremt. Alkalmában a legjobban szeretik a Krieger-féle szépség-
szereket és pedig az

AKÁCIA-KRÉM, mely 2-3 nap alatt min-
den szépség hiányát gyökeresen eltünteti, teljesen ártalmatlan, fehérít, üdít, simít és szépít. — **Ára 2 korona**

AKÁCIA-SZAPPAN kellemes illatú, tartós
üdítő. **Ára 1 kor.**

AKÁCIA-PUDER védi a bőrt a nap és szél
befolyása, valamint arcz-
tisztítások ellen. — **Ára 1 korona.**

A ki ezeket a szereket használja, annak nem kell véni-
lától tartania, szépségének hatalmát megtartja a legmaga-
sabb korig. Kaphatók az összes gyógyszertárban. Postai szét-
küldés naponta.

Krieger gyógyszertár
Budapest, Kálvin-tér (Baross-utca 2).

A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamarától
fenntartott nyilvános, három évfolyamú
Felső Kereskedelmi Iskola
Pozsonyban. Érettségi vizsga. Állás-
közvetítés. Intermédius.
Értesítést kívánatra küld AZ IGAZGATÓSÁG.

Páratlan a maga nemében
RUSZÁNDÁ
GYÓGYISZAP FÜRDŐ

Uet-Magyarország, Melenze, (Torontalm.) bármely más nemzeti
köz fűrdőt is felülmutat. Vasúti, posta- és távira-állomás
Nyitva május hó 15-től szeptember 15-ig.
Négy modernül berendezett 74 szobából álló szállóval. A fűrdő
orvosi szaktiekintélyek rendelkeznek.

Javulva: Köszvény, idült ízületi rheuma, scrophulosis minden alak-
jában, kenőgyógyászati ellenálló bőrbetegség, psoriasis és
prurigo, vérzésben szenvedő nők, idegbetegség, eson-
bántalmak, Caries Necrosis és idült lues bántalmaknál
is biztosan gyógyít.
Kitűnő jó magyar konyha, valódi hamisítatlan borok, olvasó- és
zongoraterem, tekeasztal és tekepálya, nagy virágos és árnyé-
kos park, padokkal, naponta cigányhangverseny tartatik.
Prospektust kívánatra díjtalanul küld a
fűrdőigazgatóság.

ELŐPATAK

gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a **gyomor, vese,
hólyag és a máj** haragos bántalmánál, máj-
és lépajánál, köszvény és csúszál, altesti
pangásoknál, valamint bármely az idegesség
alapián fejlődő betegségeknek. A nagybíró előpa-
taki gyógyvizet orvosi javaslat szerinti ivásra, összekötve
a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyszerekkel (meleg
és hidegfürdők, vízgyógyászati kezelés, masszázs, svédorna,
diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mut-
tat fel. Fűrdő-nyitva: május 15-től szeptember 15-ig.
Vasúti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó
olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos.
Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól
szept. 15-ig) a gyógy- és zeneidőnek fele fizetendő, lakások
50%-os ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpataki ásvány-
víz, mely a szénavíz, égvényes vasas víz közű első he-
lyet foglal el, mint gyógyvizek, lényegesen használható és
üdítő, kellemes ital tisztán vagy borral vegyítve, nagy
kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön évenként egy millió
palacknál több kerül forgalomba. Szétküldési hely: Előpatak, de
kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.
Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Ha a cipészét kérdezni fogja,
vajon melyik **gummisarok** a legjobb?
nem mondhat mást, mint azt, hogy jó
gummisarok csak egy léteznek és ez az ::

O'Sullivan's
gummisarok.

Miért kell a cipészétől kérdezni? Azért, mert
a ki viseli, nem figyeli úgy meg a gummisarok
tartósságát, mint a cipész; ha ezertü figye-
lemmel fogja kísérni, meg fog győződni arról,
hogy O'SULLIVAN tartósságában, rugékon-
yságában felülmúl minden más gyártmányt.
Azért figyeljen arra és követelje a cipészé-
től, hogy csak O'SULLIVAN gummisarokkal
szállítsa a cipőjét.

Kapható minden szakszavagó
üzletben.

KERTIBUTOR

Állandóan vásárlásért kész- és
vasbutorok, sodronyagbeto-
tekben ruganymatracokban,
kerit vasbutorokban, gyermek-
kocsikban stb. stb.
Köpes árjegyzékkel ingyen és bér-
mentve küldünk.

PAPAI és NATHAN
vas- és rézbutorgyár
Budapest, Andrássy-út 2.
(Fonclére-palota.)

Kizárólag elsőrangú
**bőröndök és
bőröndárak**
kényelmes havi lefizetésre.

Kimerítő bőröndárjegyzék
kivánatra ingyen.

Aufrecht és Goldschmied utóda
Elek és Társa R.-T.
Budapest, IV., Károly-körút 40. szám.

YVONNE de TREVILLE
világhírű operatőreskö
nyilatkozata
a Dr. Biró-féle
Havas
GYOPÁR-KRÉMRŐL.

(Fenti francia levél magyar
fordítása.)
Köszönöm a küldött
Havasí GYOPÁR-KRÉMET,
amelyet használatban főnő-
geszem találtam. Kitűnő
minősége nem mindennapi.
Yvonne de Treville.

Dr. Biró-féle törv. védett
Havasí
GYOPÁR-KRÉM
a legkifűnőbb
arcszépítőszert, szeplőt és
májfoltot bámulatosan el-
távolít. Teljesen ártalmat-
lan. Nagy tegely 1 korona,
mosdóvíz 1 kor., szappan
70 fillér, pudor 1 korona.

Főraktár:
WOLF GYÓGYTÁR
Kolozsvár.
Budapestben kapható:
Török gyógytár Király-utca
Opera — Andrássy-út
Hunnia — Erzsébet-körút 56
valamint csaknem minden nagyobb
vidéki gyógyszerárban és
drogeriában.

ÁGYTOLLAK!
Legelőnyösebb bevásárlási
forrás:
Magyar Kereskedelmi
Vállalat, Miskolc 2.
Tessék árjainkat kérni!

Rozsnyay vasas china bora

igen hatásos vérszegény-
ség, sápkór, neurasthenia
eseteiben. Egy 1/2 literes
üveg ára 3.50 korona.

A Rozsnyay-féle
vasas china bor
egyike a legerősebb
és leghatásosabb gyógy-
boroknak. A külföldi ké-
szítményeket felülmúlja.
Vérszegényeknek külö-
nösen ajánlható. Kapha-
tató minden gyógyszer-
tárban és a készítőnél:
Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárban Aradon, Sza-
badsg-tér.

Valódi Brünni Szövetek

1911. évi tavaszi és nyári idény.

Egy vég 3.10 méter
hosszu teljes uri öl-
tőnynek ele-
gendő (kabát, nadrág,
mellény) ára csak

1 vég	7 korona
1 vég	10 korona
1 vég	12 korona
1 vég	15 korona
1 vég	17 korona
1 vég	18 korona
1 vég	20 korona

1 vég, fekete szalon öltönynek K 20.- felöltőszövetek,
turistaloden, selymekkamarnok stb. stb. szállít
gyári árban a szállónak ellismert

posztógyári raktár
Siegel-Imhof, Brunn.

Minták ingyen és bérmentve.
A magánvevők előnyei szöveteket közvetlen Siegel-
Imhof szegred a gyártás helyén vásárolni, felette
nagyok. — Kolossális áruforgalom következtében
mindenkor legnagyobb választék egész friss szövet-
ekben. — Legelőnyösebb szabott árak. A legkisebb meg-
rendelés is teljesen minta szerint és legelőnyöse-
nyebben lesz eszközölve.

Margit-crème

a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész
világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés
összeállításban rejlik, a bőr azonnal felveszi és ki-
váló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.
Mivel a Margit-crème utánozók és hamisítók, tessék
eredeti vélfegyvet lezárni dobozt elfogadni, mert csak
ilyen készítményt váltai a készítő mindennemű
felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsírtalan,
vegyszeres készítmény, amely a külföldön általános
felhűstést keltett. Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill.
Margit-puder 1 kor. 20 fillér.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszer-, illatszert- és drogu-üzletben.

BETEGTOLÓ-KOCSIK

rokkantak és lábadozók számára.

Jótállás mellett a legjobb és
elegáns kivitelben eredeti gyári
árban szállít
KELETI J. orvos sebész
műszer- és
hygienikus butorok gyára
Bpest, IV., Koronaherczeg-ú. 17.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Alapítattott 1878. Telefon 13-76.

MARGIT

gyógyforrás — (Bereg megye.)

a gyomor, belek, húgyhólyag a különösen
a légzőszervek burros bántalmánál igen jó ha-
tású még akkor is, ha vérszegény esete forog fenn.
Magrendelhető: **ÉDESKUTY L.-nál** Budapesten
és a forrás kezelőegységénél Munkácsen.

Racionális homokértékesítéshez

szállítunk munkaképes
gépeket és formákat,
tégla-, árblek-, tetőcserep-, esat-
torna- és alagutóvezek gyártására. Saját
modern szerkezetek. Különlegességi gépgyár
Dr. Gaspary & Co.
Markranstätt (Németország)
228. számú broszúra ingyen.

PARÁD GYÓGY-FÜRDŐ

Az elő- és utóévadban a lakások 50%-kal olcsóbbak az állandó vendégeknek.

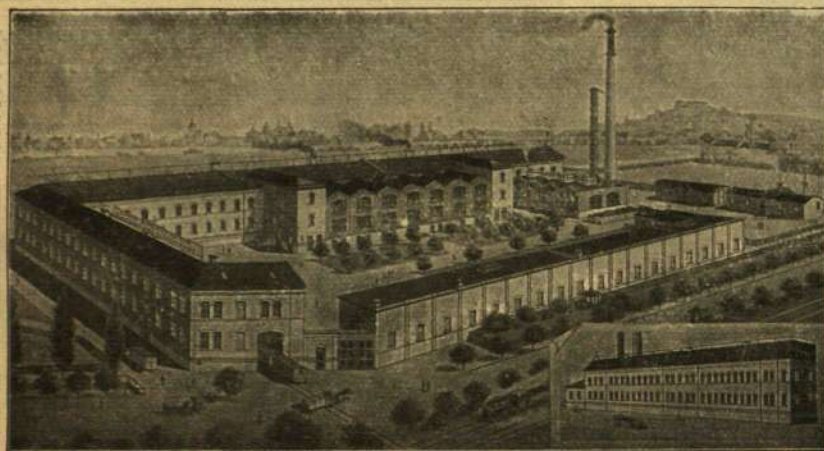
Fürdőkabinok és folyosók gőzfűtéssel vannak ellátva!

Károlyi Mihály gróf tulajdona, Hevesmegyében, vastamos fürdőkkel és hidegvízgyógyintézetekkel, égvényes kén-savanyúvíz, természetes arzén és vastartalmú vizek. Kiváló nyári üdülés ideje. Gyógy- és méhbetegségek, gyengeségnél ismeretes. Tiszta, enyhe hegyi levegő, sport, kirándulások. Modern kényelemmel berendezett szállodákban 178 szoba áll a vendégek belfeladására. Kitűnő élelmiszer-mérsekelt árak mellett. Fvad május 15-től szeptember hó végéig; a fővárad június hó 21-től augusztus 20-ig tart. Prospektussal és bármilyen felvilágosítással készségesen szolgál a fürdőigazgatóság.

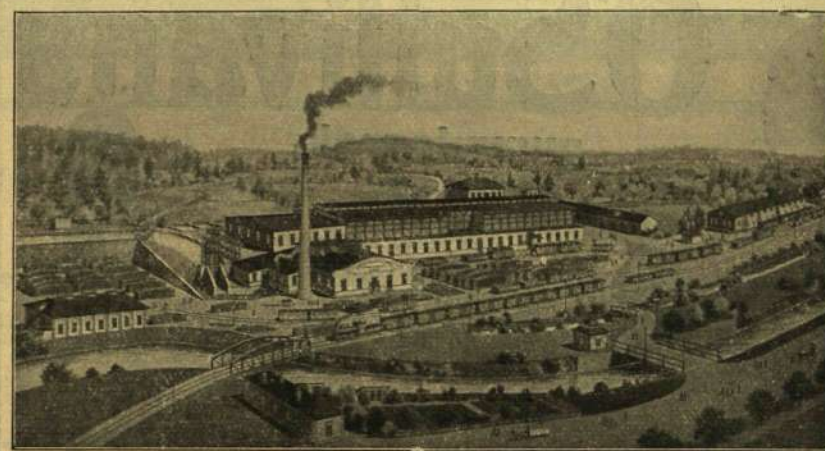
David Károly és Fia dobozgyára

Doboz-, papíráru- és szab. fémkapocs-gyár Budapesten

Faanyag- és lemezgyár Bikáson (Zólyom-megye)

Napi gyártás **500,000** doboz, — 150 lóerőre berendezett gép. — 500 munkás.

Szállít évente 200 vagon szürke, barna és fehér lemezt. 500 lóerős gép vizierőre. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgőnyezim:
"CARTONAGE"

Közp. iroda: Budapest, I., Mészáros-utca 58.

Telefon:
41-48. szám.

Piros arcz, Piros orr, Piros kéz

sohasem volt divatban és minden nő és férfi igyekszik ezektől a csunya bőrbántalmaktól a szeplő és pattanással együtt megszabadulni a legrövidebb idő alatt.

8 nap teljesen elegendő, hogy vörös arcza, vörös orra, vörös keze hófehér, tiszta és finom legyen. Csakis a híres bőrápoló szerekhez:

Diana krém-, Diana szappan-

hoz kell fordulni, akkor nem lesz többé piros orra, piros keze, piros arczbőre.

Több mint egy millió köszönő levél igazolja a fenti körülményt.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) **1 kor. 50 fill.**

Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) **1 kor. 50 fill.**

Egy nagy darab Diana-szappan **1 kor. 50 fill.**

Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsas, vagy sárga színben) **1 kor. 50 fill.**

Kapható egész Európában a gyógyszertárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópóstitál utánvétellel eszközöltek.)

26. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 25.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona. negyedévenként 1 koronával.
Negyedévre — 5 korona.

A "Világkrónika"-val
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

FEJEDELMI KÉZFOGÓ.

Mikor néhány hónappal ezelőtt az ifjú Károly Ferencz József főherceg, a leg-szebb Habsburgnak, az oly korán sirba omlott Ottónak elsőszülött fia, szent koronának törvény szerint Ferencz Ferdinánd trónörökös után legközelebbi várományosa egy pár napig Budapesten időzött, a kik a közelébe jutottak, csillogó szemmel és meleg hangon beszéltek róla. Elmondották, hogy egy mosolygó, derűs tekintetű és derűs, kedves szavú viruló levante ez a fiatal főherceg. Friss és vidám lélek.

Hogy ilyen legyen, bizonyára van rá oka bőségesen. Hiszen fiatal, egészséges, daltás és — főherceg. Kinek adhat több kincset a sors kegyelme? De ime kiderült, hogy a fiatal főhercegnek még több kincse volt, mint a mennyi látszott. Az ifjú fejedelmi levante több volt, mint vidám. Egy boldog herceg volt az, a kinek mosolygó szemét láttuk. Egy érzést hordozott szívében, a mely verőfénnyel árasztotta el a gondolatát.

Ma már tudjuk, a mi akkor még kevesek titka volt. Károly Ferencz József főherceg vőlegénye egy tizenkilencz esztendősen gyönyörű, kékszemű hercegnő-asszony, Zita pármái hercegnőnek.

Bourbon Róbertnek, Párma és Piacenza hercegnének húsz gyermek örömet adta meg az élet. 1873-ban született az első, Henrik herceg, a Párma-ház mostani feje, 1905-ben az utolsó, Kajetán herceg, a ki két esztendősen volt, a mikor 1907-ben apátlanul maradt. A húsz gyermek közül nyolcz Róbert herceg első házasságából származott, tizenkettővel második hitvese, Mária Antonia portugáliai hercegnő ajándékozta meg, a kivel 1884-ben kötötte boldog és áldásos frigjét.

E második házasságból született gyermekek sorában az ötödik Zita hercegnő, teljes nevén Zita Mária

Adelgunda Michaela Rafaela Gabriela Jozefina Antonia Lujza Ágnes. Ime, a kit mindennel oly kegyes bőséggel ellátott a Gondviselés — keresztnev dolgában se láthat szükségét. De a neve: Zita hercegnő. Spanyol név. Nekünk sajátos és szokatlan, de könnyű megtanulni, mert világos, tiszta és kedves zengésű. A hangzása olyan, mint egy becéző szó.

És a ki viseli, ime, valóban becézett gyermeke a sors földi hatalmakon is fölül álló hatalmának. Mert nemcsak a rangja szerint fejedelmi, de mint a kik ismerik, meleg szóval hirdetik, lélekben, és mint most már mindnyájan tudjuk, érzése boldogságában is az. Május leánya Zita hercegnő: 1892 május havában született, és mintha a tavasz ébredésének bűbajos hó-

napja odatette volna a bölcsőjébe ajándéknak a maga minden szépséget: napfényt, virágos, étellel teljes, mosolygó poezisét.

A fiatal főherceg házasságára kedvező elő-jelnek tekintik, hogy a Habsburgok és a pármái ház között a multban kötött házasságok mind nagyon jól sikerültek. Világtörténeti fontossága volt annak a házasságnak, melyet II. Lipót kötött pármái Mária Ludovikával, mert ebből erednek az összes később következő Habsburg-uralkodók egész Ferencz József. A legtehetségesebb Habsburgnak, II. Józsefnek is pármái infánsnő, Izabella volt az első felesége, az akkor tizenkilencz éves trónörökösnek első szerelme, a kinek elragadó bájosságáról annak idején legendaszerű dolgokat beszélt a bécsi udvari krónika. A fiatal asszony három évi házasság után meghalt és olyan mély gyászba ejtette özvegyen maradt férjét, hogy úgyszólván kényszeríteni kellett második házasságára.

Nagy szerepre van hivatva Zita hercegnő is: egykor uralkodónője lesz a Habsburgok két birodalmának. Királynőnk lesz nekünk is, azon a trónon, melyen nemes emlékeztető fejedelmi asszonyok hosszú sora előzte meg őt. Erzsébet királyné óta nem láttunk asszonyt a trónon, a király oldalán és előreláthatólag hosszú ideig is marad így. Zita hercegnőnek majdan mint királynénak azt a hagyományt kell tovább plántálnia, a melyet Erzsébet királyné teremtett meg. Azok a hírek, melyek eljegyzése alkalmából elterjedtek róla, arra vallanak, hogy erre a történelmi szerepre méltónak és hivatottnak is fog bizonyulni.

A boldogság mindég tiszteletre-méltó, megbecsülési és szeretni való, mert — ritka kincs. A boldog emberek szebbé teszik a világot. És ott, a hol minden megvan hozzá, hogy szép legyen az élet, teljessé teszi a harmóniát. Két fejedelmi sarj: fiatal, viruló, szép, szerelmes és boldog, egy meleg mosoly az Élet arczán, a me-

KÁROLY FERENCZ JÓZSEF FŐHERCEG